

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕಿ
ದೀಪಿಕಾ ಕಚ್ಚಲ್

ಹಿರಿಯ ಸಂಪಾದಕಿ
ಪುನೀತಾ ಎಸ್.

ಹಿರಿಯ ಸಂಪಾದಕಿ
ಬಿ.ಕೆ. ಕಿರಣ್ಣಯ್ಯ

ವಿಳಾಸ

ಯೋಜನಾ - ಕನ್ನಡ,
ಪ್ರಕಾಶನ ವಿಭಾಗ,
ಸಮಾಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಸಚಿವಾಲಯ,
ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ,
ಮೊದಲನೆಯ ಅಂತಸ್ತು, 'ಎಫ್'ವಿಂಗ್,
ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸದನ, ಕೋರಮಂಗಲ,
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 034.
ದೂರವಾಣಿ : 080 - 25537244.
E-mail : yojanakannada@yahoo.com

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ .....

ಸಂಪಾದಕೀಯ	2	ಸಬಲೀಕರಣದ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ 'ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ'	27
ಭಾರತದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲೀಕರಣ	3	* ಶಶಿಕಲಾ ಯು. ಶೆಟ್ಟಿ	
* ಕಮಲಾ ಭಾಸಿನ್		ಲಲನೆಯ ಆಹಾರ - ಆರೋಗ್ಯ ಪಾಲನೆ	29
ವನಿತೆಯರ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ; ಸರ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ	7	* ಡಾ. ಭಾರತಿ ಚಿಮ್ಮಡ ಮತ್ತು ಚೈತ್ರಾ ಅಸುಂಡಿ	
* ಲೀನಾ ನಾಯರ್		ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಅವರ ವಿರಾಮ	34
ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಬಲವರ್ಧನೆ.....	11	* ಡಾ. ವಿನೀತ ಪೈ ಮತ್ತು ರಶ್ಮಿ ಪೈ ಕೆ.	
* ಇಳಾ ಆರ್. ಭಟ್		ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ	40
ಪ್ರತಿಕೂಲ ಶಿಶು ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ಸವಾಲು	14	* ಡಾ. ತೇಜಸ್ವಿನಿ ಯಕ್ಕುಂಡಿಮಠ	
* ಮೇರಿ ಇ. ಚಾನ್		ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಬೆಂಬಲ	47
ನಾರಿಯ ಬಹುಮುಖಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ; ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಗತ್ಯ	17	* ಲೀನಾ ಜಗದೀಶ್	
* ದೇವಕಿ ಚೈನ್		ಗರಿ ಮೂಡಿಸುವ ಗರತಿಯರು	49
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಧೀಮತಿಯರ ಪಾತ್ರ	19	* ರೇಖಾ ನಾಯ್ಡರ್	
* ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಅತ್ತಾಲ್		ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?	51
ಮಹಿಳೆಗೆ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕು	23	ದಾಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಮಾನಿನಿಯರು	
* ಎಸ್. ಸುಶೀಲ ಚಿಂತಾಮಣಿ		ವಾರ್ತಾ ವಿಶೇಷ	52

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಗಜಾನನ ಪಿ. ದೋಪೆ

ಯೋಜನೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಚರ್ಚೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಯೋಜನಾ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಮಾಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಸಚಿವಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದರೂ, ಯೋಜನಾ ಕೇವಲ ಅಧಿಕೃತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಹಿಂದಿ, ಅಸ್ಸಾಮಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಬಂಗಾಲಿ, ಮಲಯಾಳಂ, ಮರಾಠಿ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಒರಿಯಾ, ಪಂಜಾಬಿ ಮತ್ತು ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಚಂದಾ ವಿವರ	
ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ	230.00
ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ	430.00
ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ	610.00
ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.	

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ
ಚಂದಾದಾರರಾಗಲು
ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕಾದ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್

Log on to
<http://publicationsdivision.nic.in/>,
in collaboration with bharatkosh.gov.in

ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಡಿಮಾಂಡ್ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಕಳಿಸುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನು
PUBLICATIONS DIVISION, MINISTRY OF
I & B, GOVERNMENT OF INDIA ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ
CHENNAI ನಲ್ಲಿ ಸಂದಾಯವಾಗುವಂತೆ ಪಡೆದು ಅದನ್ನು
ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

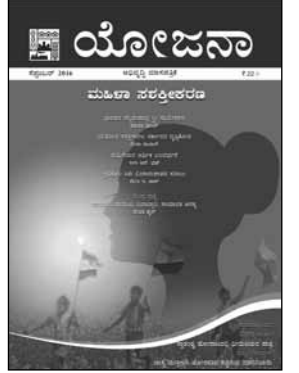
ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಲೇಖಕರವು. ಅವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ನಾಂವ್ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ಯೋಜನಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಜಾಹಿರಾತುಗಳ ಯಥಾರ್ಥತೆ ಆಯಾ ನಾಂವ್‌ಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರಗಳು ನಾಂದರ್ಭಕ.

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕರ ರೇಖಣಿಯಿಂದ

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗೆ, ಮಹಿಳಾ ಸಶಕ್ತೀಕರಣದಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಧನ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಹೇಳಿಕೆ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕ ರಂಗವಿರಲಿ, ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸದ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಇಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತು, ಹೊತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಭವ್ಯ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಮ್ಮನದೇ. ನಾರಿ, ಮಗಳು, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿಯೂ ಪುರುಷರ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಧುನಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ, ಪ್ರಬಂಧಕರಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯ ಧುರೀಣೆಯಾಗಿ ಪಾತ್ರ, ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಪುರುಷರಿಗೆ ಸೀಮಿತವೆನಿಸಿದ್ದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಂಕೋಲೆ ಮುಂದು ಪರ್ವತಾರೋಹಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ, ವಿಮಾನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಅಷ್ಟೆ ಏಕೆ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಮುಂಚೂಣಿ ದಳದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಈ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಪುರುಷನಿಲ್ಲದೆ, ಮಹಿಳೆ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇತ್ತು. ಸ್ತ್ರೀ ಅಂದರೆ, ಆಕೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಗಳು, ಹೆಂಡತಿ ಅಥವಾ ತಾಯಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆಕೆಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ಮಗ ಅಥವಾ ಗಂಡನ ಆಧಿಪತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಯಾವುದೇ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಪಾತ್ರ ಆಕೆಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಿಗುವಿನ ವಾತಾವರಣ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ಇತ್ತು. ನಂತರ ಬಿಗುವು ಸಡಿಲಗೊಂಡಿತು. ಶತಮಾನಗಳ ಹೋರಾಟದ ನಂತರವೇ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು, ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು, ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿನ ಎದುರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕು ಬಂದೊದಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ, ಸಂವಿಧಾನ ನಿರೂಪಕರು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಯಕರು ಮಹಿಳೆಗೆ ಪುರುಷನ ಸಮಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಒದಗಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಮನಗಂಡರು. ತದನಂತರ ಬಂದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಒದಗಿಸಲು ಅನೇಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡವು. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆ ತೋರಿಸಲು ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರೆತವು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ದಶಕಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಂಸತ್ತು - ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಮಹಿಳೆಯರ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ, ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಸಬಲಗೊಳಿಸಿದೆ. ವನಿತೆಯನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಧನವೂ ಅದಾಗಿದೆ; ವಿವಾಹ, ತಾಯನ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ - ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗಿದೆ; ಮದುವೆಗೂ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯ ಅಥವಾ ವಿವಾಹೇತರ ಅವಕಾಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿದ್ದು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ; ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ತಂದೆ ಅಥವಾ ಗಂಡನ ಆಸರೆ ಅರಸುವ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ; ಮನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ, ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆ, ಯಾತನೆಯನ್ನು ಆಕೆ ಸಹಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ; ಮಕ್ಕಳು ಈಗ ಬೇಕು, ಈಗ ಬೇಡ ಎಂಬುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವಷ್ಟು ಸಶಕ್ತಳು.

'ಆರೋಗ್ಯ' ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಹಿಸಲು ಸಮಯ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮನಸ್ಥಿತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಬೇಟೆ ಬಚಾವು, ಬೇಟೆ ಪಥಾವೂ ಮತ್ತು ಜನನಿ ಶಿಶು ಸುರಕ್ಷಾ, ಉಜ್ವಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಒಂಟಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಅವರು ಅವಿವಾಹಿತರಿರಲಿ, ವಿಚ್ಛೇದಿತರಿರಲಿ ಅಥವಾ ಪತಿವಿಯೋಗ ಹೊಂದಿದವರಿರಲಿ, ಅವರ ಕುರಿತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕುಬ್ಜ ಭಾವನೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಒಂಟಿ ಮಹಿಳೆ ಅಂದರೆ, ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪರಿಹಾಸ್ಯದ ವಸ್ತು; ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ದೂಷಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಪರಿಸರ ಇತ್ತು. ಈ ವಾತಾವರಣ ಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಮಹಿಳೆ ಹಿಂದಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮೇಲಿದ್ದ ಗಾಜಿನ ಮುಸುಕನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೇಶ ಅನೇಕ ಸಶಕ್ತ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕಂಡಿದೆ, ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಹೆಸರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಅರುಂಧತಿ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ, ಇಂದಿರಾ ನಾಯು, ಕಿರಣ್ ಮುಜುಂದಾರ್ ಶಾ, ಚಂದಾ ಕೊಚ್ಚರ್. ಭಾವನಾ ಕಾಂತ್, ಅವನಿ ಚತುರ್ವೇದಿ ಮತ್ತು ಮೋಹನಾ ಸಿಂಗ್ ಅವರನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಾಯುಪಡೆಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೇಮಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 2015ರ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆಯ, ರಾಜ್‌ಪಥ್ ಪರೇಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಭೂಸೇನೆ, ವಾಯುಸೇನೆ ಹಾಗೂ ನೌಕಾಸೇನೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಹಿಳಾ ಪಡೆಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದವು; ಮಹಿಳಾ ಶಕ್ತಿ ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸಿದವು. ಇದು ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಮೀರಿ ಮಹಿಳಾ ನೇತೃತ್ವದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಸಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿ, ಸಂಕಲ್ಪದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಎಂಟನೆ-ಸಹಸ್ರಮಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ ಸೇರಿಸಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿದಂತೆ, "ಮಹಿಳೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸದ ಹೊರತು ವಿಶ್ವದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಒಂದು ರೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ಹಾರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮಹಿಳೆ ಕುಟುಂಬವನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದೇಶ-ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಶಕ್ತಳಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲಳು"; ಇದು ಮಹಿಳಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. 'ತೊಟ್ಟಲನ್ನು ತೂಗುವ ಕೈ ಜಗತ್ತನ್ನು ತೂಗಬಲ್ಲದು' ಎಂಬುದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದೆ. □

ಭಾರತದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲೀಕರಣ

* ಕಮಲಾ ಭಾಸಿನ್

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು
ನಾನಾಭಿಮತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೂ
ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
ಆಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಶ್ರುತ
ಶ್ರಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ, ನೆಮ್ಮದಿ
ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಲು
ಶಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು
ತನ್ನ ಮತ್ತು
ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಹಾಗೂ
ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರದ
ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ
ಇದೆಯೆಂದು
ಯಾವಾಗ ಪುರುಷ
ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ
ಆಗ ಮಾತ್ರ ತ್ವರಿತಗೊಳ್ಳಲು
ಶಾಧ್ಯ.
ನಾನಿದನ್ನು ನೆನಪಿರಿಸಬೇಕು.

ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಕುಟುಂಬ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ದೇಶಗಳ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿವೆ. ದೇಶ ತನ್ನ ಶೇಕಡ 50 ಭಾಗದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗೌರವಿಸದಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಸುಖ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರದಿದ್ದರೆ ಆ ದೇಶ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಭಾರತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಲಿಂಗಭೇದ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಅಬಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಪೌರೋಹಿತ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಪದ್ಧತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಮೇಲು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅವನು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಉಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಬೆದರಿಕೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಈ ರೀತಿ ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇದರರ್ಥ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಲಿಯನ್ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ಅತ್ಯಂತ ನೋವಿನ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಭಾರತದ ಪೌರೋಹಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಕೆಳಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದು

ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಿನ್ನತೆಗಳ ಕಾರಣ ಅವರನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಿಸುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಅವರುಗಳು ವಿವಿಧ ವರ್ಗ, ಜಾತಿ, ಮತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವರು ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಅಧೀನತೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದುಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮಹಿಳಾ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿದೆ. ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳಾ ಜೀವಿತಾವಧಿ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಅವರು, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಡಿಮೆ ಕುಶಲತೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಡಿಮೆ ವೇತನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳಾ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಏರಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಬಡಕುಟುಂಬದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ

* ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರ ವಿರುದ್ಧದ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಿವಾರಣೆ ಆಂದೋಲನದ ದಕ್ಷಿಣ ಏಶಿಯಾ ಸಮನ್ವಯಕರು. E-mail : kamla@sangatsouthasia.org

ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ. ಸಂಸತ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ 10ನ್ನು ಮೀರಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜೀವನವನ್ನೂ ಗೌರವಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಹೇಳದಿರುವುದೇ ಉತ್ತಮ.

ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಅಲ್ಲ, ಆದರೆ ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತೆ, ಬೇಧ ಭಾವದ ಹೊರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಯ ಒಳಗಿನ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಕೆಲಸದ ಭಾರವನ್ನೂ ಹೊರಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಭಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸವೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗರ್ಭಪಾತದ ಭಯ, ವಿಷ ಪ್ರಾಶನದ ಭಯ, ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತೆ ಮತ್ತು ಸಾವಿನ ಭಯ, ಪ್ರೀತಿಯ ಕೊರತೆಯ ಭಯ ಇವೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಳಜಿ ತೋರಿಸದಿರುವಿಕೆ, ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತೆ, ಅಶಿಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ದೈಹಿಕ ಪೀಡನೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಭಯದ ನೆರಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಕಠಿಣ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನೂ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದರೂ ಭೀಕರ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮದುವೆ ನಂತರ ಅವರುಗಳು ಒಂಟಿತನ ಮತ್ತು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಪೀಡನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಂತರ ಮಹಿಳಾ ಚಳವಳಿಗಳ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒತ್ತಡದ ಫಲವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಉದಾ: ಮಹಿಳಾ ಲಿಂಗಭೇದದ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಅಧೀನತೆಯನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಗುರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ

ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಮಹಿಳಾ ಬ್ಯಾರೊಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಸಮಿತಿಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಚಿವಾಲಯವನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿವೆ. ಆದರೂ ಲಿಂಗಸಮಾನತೆ ಸಾಧಿಸಲು ನಾವು ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ಒಂದು ಚಲನಶೀಲ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಲು ನಾವು ಅಬಲೆಯರೆಂದು ಕರೆಯುವ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ (ಶಕ್ತಿ) ತುಂಬಬೇಕು. ಸಬಲೆಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಬಲತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರಬಲತೆ ಎಂದರೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗಳಿಸುವುದು, ಇತರರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದು ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ, ಸ್ವತಂತ್ರತೆ, ಸ್ವಂತ ಆಯ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿ ಹೊಂದಿರುವುದು. ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದುವುದನ್ನು ಪ್ರಬಲತೆ (ಅಧಿಕಾರ) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರೇ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಿಯಂತ್ರಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಯಜಮಾನಿಕೆ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಬಯಸಿದ್ದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ

ಪ್ರಸಕ್ತ ಅಧಿಕಾರತ್ವದಿಂದ ಬೇರೆಯೇ ಅಧಿಕಾರತ್ವದ ಕಡೆ ಹೊರಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಬಲೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆಯು ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೂ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೇರೆಯವರ ಮೇಲೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ತೋರಿಸುವುದನ್ನು ಅಧಿಕಾರವೆನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನಲ್ಲಿನ ದುರಾಸೆ, ದುರ್ಗುಣ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನೂ, ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇರೆಯರಿಗೆ ಪಾಲನೆ, ಪೋಷಣೆ, ನಿಗಾವಹಿಸುವಿಕೆ, ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ, ತತ್ತ್ವಕ್ಕಾಗಿ, ನೀತಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವಿಕೆ ಮತ್ತು ತನ್ನೊಳಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಕಂಪಗಳನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ಒಂದು ವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಚಲನಶೀಲವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಅಧೀನಗೊಳಿಸಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅವರು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜೀವನವನ್ನೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಹಿಳೆಯರ ಆತ್ಮಗೌರವ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಬಲೀಕರಣ ವಿಧಾನವು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಈಗಿರುವ ಮಹಿಳಾ-ಪುರುಷ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಗುರಿ ಕೇವಲ ಪುರುಷ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಅದಂದರೆ ವರ್ಗ, ಜಾತಿ, ಜನಾಂಗ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಘರ್ಷಗಳು. ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಲಾಯಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಇತರ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರದೆ ಈ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲಾಗದು.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ದೇಶದ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಗಳ ಸಬಲೀಕರಣದಿಂದ ಬೇರೆ ಮಾಡಲಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳು, ಶಾಂತಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಹೋರಾಟ, ಪರಿಸರ, ರೈತರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕು, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಹೋರಾಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಈ ಚಳವಳಿಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿ ಹೋರಾಟದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಮಜಲುಗಳಾಗಿದ್ದು ಒಂದೇ ಕನಸಿನ ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹೋರಾಟಗಳ ನಡುವೆ ಬಲವಾದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಜೊತೆ ನಾವು ಮಹಿಳಾ ಯೋಚನೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಸಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತಿತರ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಶಕ್ತೀಕರಣದ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರರ್ಥ ಮಹಿಳೆ ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಬಾರದು. ಮಹಿಳಾ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವ, ಮಹಿಳಾ ಯಜಮಾನಿಕೆ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಯಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ಅವರು ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಬಲೀಕರಿಸಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತತ್ವಗಳ ಮೇಲಿದ್ದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಜೀವಿಸಲು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳಿರಬೇಕು. ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೆಲ್ಲ, ಮಹಿಳೆಯರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರೇನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ, ಚಿಂತನೆ, ದೃಷ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿ ಚಿಂತನೆಯು ಮಹಿಳಾ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಯುತ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಇದನ್ನೂ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತ ಮತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೆಳಹಂತದ ಮಹಿಳಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರು ಮಧ್ಯಂತರ ಹಂತದ ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಾಧ್ಯಮ ಮಹಿಳೆಯರು, ರಾಜಕೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು, ವಿವಿಧ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳಲ್ಲಿನ, ವಿವಿಧ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿನ ಹಾಗೂ ಕಲಾವಿದ ಮಹಿಳೆಯರುಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು

ಬಲವಾದ ಸೇತು ಸಂಪರ್ಕವಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಪುರುಷರನ್ನು ನಾವು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಏಕಮುಖವಲ್ಲ. ಇದು ಎರಡು ಮುಖ ಸಂಚಾರ ವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಬೇರೆಯವರನ್ನೂ ಸಬಲಗೊಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತಾವು ಸಬಲರಾಗಬೇಕು. ಇದೊಂದು ನಿರಂತರ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿರಬೇಕು.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ಬಹುಮುಖವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ವಿಧಾನವು ಈ ಮುಂದಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಕನಿಷ್ಠ ಕೆಲವನ್ನಾದರೂ ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

* ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆ ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಹಿಳೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪೋಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಗೃಹಕಾರ್ಯದ ಜತೆ ರೈತ ಕಾರ್ಮಿಕ, ಕಲಾವಿದ, ವೃತ್ತಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದು, ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ.ಗೆ ಅವರ ಕಾಣಿಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾಗಲೂ ಅವರು ಜೀವನದ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

* ಕೃಷಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತಿತರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಹೊಂದಿರುವ ಜ್ಞಾನ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತೆರೆದಿಡುವುದು

* ಮಹಿಳೆಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಭಿಮಾನ ಮೂಡುವಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.

* ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವರ ಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತೋರಿಸುವಂತಹ ಮತ್ತು ಅವರ ಆಯ್ಕೆಯ

ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಹಳೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ದೂಡದಿರುವುದು.

* ಅವರ ಸ್ವಂತ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಯಾವಾಗ ಯಾರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಪಡೆಯುವುದು, ಏನನ್ನು ಓದುವುದು, ಕುಟುಂಬ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಾವೇ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

* ಮಹಿಳೆಯರ ನಿಜವಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು, ಕುಟುಂಬದ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು.

* ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕಗಳಾದ ಆಹಾರ, ಉಡುಪು, ವಸತಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಭದ್ರತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು.

* ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ, ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು.

ಆದ್ಯ ಗಮನ

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಕೆಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಈ ಹಿಂದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಮನ ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಚರ್ಚೆಗೊಳಪಡಬೇಕಾದ ತುರ್ತು

ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಯು ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಹಣ ಗಳಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಲಿಯುವ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಗೃಹಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಬೆಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಅವರು ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಅಮೌಲ್ಯಗೊಳಿಸಿ ಅವರು ಹೊರೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೊ. ಅಮಾರ್ತ್ಯ ಸೇನ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಜೀನ್ ಡ್ರೇಜರ್‌ವರ ಪ್ರಕಾರ ಕುಟುಂಬದ ಹೊರಗಿನ ಸಂಪಾದನೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತುಸು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಣಗಳಿಸುವ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಆದಾಯವನ್ನು ಏರಿಕೆ ಮಾಡದೆ ಅವರ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಗೃಹಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ ಕೆಲಸವು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಧೀನಳಾಗಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆ ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ರಹಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಓದಲು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯಲು ಅವಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳೇ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳಾ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಈ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಇರುವ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರು ಅವಳ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಂದಿರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಮಯ ನೀಡಿ ಅವಳು ಇತರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆ, ಪರದಾ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಚಲನಶೀಲತೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದ್ದು ಇವು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಇವು ಪುರುಷ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಂದಾಚಾರ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಿಸಿವೆ. ಪೌರೋಹಿತ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಧರ್ಮದ ತಪ್ಪು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಮತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪುರುಷ ಮೇಲ್ವಿಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನೂ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಸವಾಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗಂತ ನಾವು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಲೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಈಗ ಯಾರು ವಿಚಾರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾರದು. ಮತೀಯ ಕಾನೂನುಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಅವು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೇ ಕಸಿಯುವಂತಾಗಿವೆ. ಜನರ ಭಾವನೆಗೆ ಘಾಸಿಯಾಗದಂತೆ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸವಾಲನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಶಿಕ್ಷಣ

ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಅವಳನ್ನೂ ಸಬಲಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ಪಠ್ಯವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು ಮಹಿಳಾ ಪರವಾಗಿರಬೇಕು.

ಮಹಿಳೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಧಾನ

ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಈಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಲಯುತಗೊಳಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಅಗಣಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡು

ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಓದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಿಕ್ಷಣವಷ್ಟೆ ನಮಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಗುರಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಿತರಾಗುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿನ ಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವಂತಿರಬೇಕು. ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಪುರೋಹಿತಶಾಯಿ ಆಗಿರದೆ ಅವಳು ಪೂರ್ಣ ಅದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಬೇಕು. ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಲಿಯುವ ವಿಧಾನ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಾವೇ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪಟ್ಟ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಧಾನವು ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಅನಾವರಣಗೊಂಡು ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಆನಂದ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಒಂದೇ ಪದದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರನ್ನೂ ಸಬಲೆಯರಾಗಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಸಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ, ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಇದೆಯೆಂದು ಯಾವಾಗ ಪುರುಷ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೋ ಆಗ ಮಾತ್ರ ತ್ವರಿತಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಾವಿದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡೋಣ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ “ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ಪುರುಷರು ಸಮಾನತೆಗೆ ಹೆದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” □

ವನಿತೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣ: ಸರ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

* ಲೀನಾ ನಾಯರ್

**ಭಾರತದಂತಹ
ಬಹುದೊಡ್ಡ
ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ
ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ
ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾದ ಕ್ರಮಗಳು
ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದವು.
ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಹ
ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ಮುಖ್ಯವಾಗಿ
ಶಿಕ್ಷಣ, ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಉದ್ಯೋಗ
ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ
ಸಮಾನ ಅವಕಾಶದ
ವಿರಾಕರಣೆಯ ಮನಃಪೂರ್ವಕ
ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.
ಮಹಿಳೆಯ ವಿರುದ್ಧ
ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆದೇ ಇದ್ದು,
ಸವಾಲಾಗಿ
ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.**

ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನತೆ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಿಳಾ ಪರವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಹ ನೀಡಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 70ರಷ್ಟು ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಹಲವನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಧನಾತ್ಮಕವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಂತಹ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳು, ನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ಬಹಳ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಗಮನಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆಯಿಂದ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸುರಕ್ಷತೆ, ರಕ್ಷಣೆ

ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ

ಭಾರತದ ಬೃಹತ್ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಡವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ಕೈಗೆಟುಕುವಂತಹ ಆರೋಗ್ಯಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು. 2005ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ (ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ ಎಂದು ಪುನರ್ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಔಷಧ, ಉಪಕರಣಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುವ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಜೀವಿತಾವಧಿ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಪೌಷ್ಟಿಕ ಮಾತ್ಸೃತ್ವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲಾಗಿದ್ದು, ಮೂವರಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಬಾಣಂತಿ ಅಂದರೆ ಶೇ. 35.6 ರಷ್ಟು ಜನ ಕಡಿಮೆ ಬಿಎಂಐ (Body Mass Index) ಪ್ರಮಾಣ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮೂರನೆ ಮಹಿಳೆ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಕೊರತೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಎರಡನೇ ಮಹಿಳೆ ರಕ್ತಹೀನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

* ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ. E-mail : secy.wcd@nic.in

ತಾಯಿಯ ಹಾಗೂ ಶಿಶುಗಳ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೇವಾ (ಐಸಿಡಿಎಸ್) ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ, ಬಲಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಐಸಿಡಿಎಸ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಶಿಶುವಿನ ಆರಂಭಿಕ ಪೋಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಲಯಗಳನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. 14 ಲಕ್ಷ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, 1.9 ಕೋಟಿ ಗರ್ಭಿಣಿ ಮತ್ತು ಬಾಣಂತಿಯರು ಹಾಗೂ 6 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ 8.4 ಕೋಟಿ ಮಕ್ಕಳ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬಿಂಬಿಸಿದೆ. ತಾಯಿಯ ಹಾಗೂ ಶಿಶು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾಯಿಯ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣದ (ಎಂಎಂಆರ್) ದರವನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ತಗ್ಗಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪೈಕಿ ಜನನಿ ಸುರಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೆರಿಗೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಹೆರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಚಿತವಾಗಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಜನನಿ ಶಿಶು ಸುರಕ್ಷಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ (ಜಿಎನ್‌ಎನ್‌ಕೆ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಜೇರಿಯನ್ ಸೇವೆಯನ್ನು ವೆಚ್ಚರಹಿತವಾಗಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಶಿಶುವಿಗೆ ನೀಡುವ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಗಾವಹಿಸಲು ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಶಿಶು ಆರೋಗ್ಯ ಚೀಟಿ, ಜನನ ಪೂರ್ವ, ಜನನ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಜನನ ನಂತರದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಶಿಶುವಿಗೆ ನೀಡುವ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಶಿಶು ಪತ್ತೆ ಪದ್ಧತಿ (ಎಂಸಿಟಿಸಿ), ತಾಯಿ ಮರಣ ತಡೆಯಲು ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ತಾಯಿ ಮರಣ ಪರಿಶೀಲನೆ (ಎಂಡಿಆರ್) ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ತಾಯಿ ಮರಣದ ಪ್ರಮಾಣ 2007-09 ಮತ್ತು 2010-12ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನನಕ್ಕೆ 212 ರಿಂದ 178ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು ಎಂದು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಜನರಲ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಅವರ ವರದಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾದ 13 ರಾಜ್ಯಗಳ ಎನ್‌ಎಫ್‌ಎಚ್‌ಎಸ್-4 (2015-16) ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶಿಶುಜನನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಸೇವೆ ನೀಡಿದರೆ ಶಿಶು ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಶಿಶು ಬದುಕುಳಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ

ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಅಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲು ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ - 2009 ಅನ್ನು 2010ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದು, ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಿಸಲು ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುವ ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಶಾಲೆ ಬಿಡುವ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಡಿಎಎಸ್‌ಇ 2012-13ರ ಪ್ರಕಾರ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ 1.0 ಇದ್ದು, ಉನ್ನತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ 0.95 ಇದೆ. ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನವು ಶಿಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ನೆರವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. 1 ಮತ್ತು 2ನೇ ತರಗತಿಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಭಾಷೆಯ ಓದುವಿಕೆ, ಬರೆಯುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಗಣಿತದ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರಲು ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 'ಪಠ್ಯ ಭಾರತ್ ಬಡೇ ಭಾರತ್' ಎಂಬ ಉಪ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಶಾಲೆಯು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 200 ಬೋಧನಾ-ಕಲಿಕಾ ದಿನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ 800 ತರಗತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಆಂದೋಲನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಂಜಲಿ (ಶಾಲಾ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ) ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಗಣನೀಯ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. 14 ರಿಂದ 18 ವರ್ಷ ವಯೋಮಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ (ಆರ್‌ಎಂಎಸ್‌ಎ) ವನ್ನು 2009 ರ ನಂತರ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2001 ಮತ್ತು 2011ರ ಅವಧಿಯ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 65.38 ರಿಂದ 74.04 ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಮಾಡಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನದ ಪ್ರತಿಫಲ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಸಿಬಿಎಸ್‌ಇ ಸಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗಾಗಿ ಉಡಾನ್ ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಇದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಉನ್ನತ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ (ಪಿ.ಯು.ಸಿ.) ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಗಣಿತದ ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರವೇಶದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಚ್ಚೇತರ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು (ಆರ್‌ಯುಎಸ್‌ಎ) ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ವಿದ್ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ವಿದ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೆಬ್ ಪೋರ್ಟಲ್ (www.vidyalakshmi.in) ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಈ ಪೋರ್ಟಲ್ ಮೂಲಕ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಯಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇ ಪೋರ್ಟಲ್ ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಆಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳು, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ನೀಡುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲದ ಅರ್ಜಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಹ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಿ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಸಹ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆ. ಯುವಕ - ಯುವತಿಯರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ, ಹುಡುಗಿಯರ ಮೌಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಧನಾತ್ಮಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಜೇಂಡರ್ ಚಾಂಪಿಯನ್ಸ್ ನೇಮಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಕುಲಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ 'ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧನ ಸಹಾಯ ಆಯೋಗ' ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ, ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಭದ್ರತೆ

ಮಹಿಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಹಿಂಸೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಬಲಿಶುರುಗಳಾಗುವ ಮಹಿಳೆಯ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಪೊಲೀಸರು ಹಾಗೂ ಇತರ ರಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಾಧನ ನೀಡುವುದು

ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯದಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತ್ರಸ್ತ ಮಹಿಳೆಯರ ಧ್ವನಿಗೆ ಕಿವಿಯಾಗಿ, ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಆಧಾರಿತ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಹಾಗೂ ವಾಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಪರಾಧ ಕಾನೂನು (ತಿದ್ದುಪಡಿ) 2013ರಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯದಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಠಿಣವಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು, ಲೈಂಗಿಕ ಹಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೀಡಿದ್ದು, ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಗೆ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವಂತೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆ ನೀಡುವವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮೇಲಿನ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ (ತಡೆ, ನಿಷೇಧ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರ) ಕಾಯ್ದೆ 2013ರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದೆ-2005, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ-2006, ಲೈಂಗಿಕ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದೆ - 2012, ಜನನ ಪೂರ್ವ ಲಿಂಗಪತ್ತೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಾಯ್ದೆ 1994, ಬಾಲ ನ್ಯಾಯ (ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ) ಕಾಯ್ದೆ 2015, ಮುಂತಾದ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಮಾತೃತ್ವ ಸೌಲಭ್ಯ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಮಸೂದೆ 2016ಅನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹರಿಗೆ ರಜೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ 12 ವಾರಗಳ ಬದಲಿಗೆ 26 ವಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ

ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ತಡೆ, ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ಭಯಾ ನಿಧಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 2000 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದ ಸುಮಾರು 15 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೆಂದರೆ ವಿವಿಧ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಏಕ ನಿಲುಗಡೆ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆ, ಪೊಲೀಸ್ ಸಹಾಯವಾಣಿ, ಕಾನೂನು ನೆರವು, ನ್ಯಾಯಾಯದ ಪ್ರಕರಣ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮನೋ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಲಹೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಸೂರು ಒದಗಿಸುವುದು ಸೇರಿವೆ. 24 ಗಂಟೆಯೂ ತುರ್ತು ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಮಹಿಳಾ ಸಹಾಯವಾಣಿ ಸ್ಥಾಪನೆ, ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮೇಲಿನ ಅಪರಾಧದ ತನಿಖಾ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಬೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಸಿಟಿವಿ ಅಳವಡಿಕೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತುರ್ತು ಸ್ಪಂದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಂತ್ರಸ್ತ ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿ(ಸಿವಿಸಿಎಫ್) ಸ್ಥಾಪನೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ವಿರುದ್ಧದ ಅಪರಾಧ ತಡೆ ಘಟಕ (ಸಿಸಿಟಿಬಿಎಸ್) ಮುಂತಾದವು ಸೇರಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ, ಅವರ ಉಜ್ವಲ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುಗಳ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಇಳಿಕೆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ 'ಬೇಟಿ ಬಚಾವೊ ಬೇಟಿ ಪಥಾವೊ' (ಬಿಬಿಬಿಪಿ) ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನ ಚಕ್ರದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಡಜನ್‌ಗಟ್ಟಲೆ ವಿನೂತನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಫಲವಾಗಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ 100 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ

ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ 61 ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಂಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಪೋಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಪರಿಹಾರ ಯೋಜನೆ, ಸ್ವಾಧಾರ್ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಾವಧಿಗಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಟೇ ಹೋಂ ಸೌಲಭ್ಯ ಯೋಜನೆ ಇನ್ನಿತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಹ ಇವೆ.

ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಪಡೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ನೇಮಕಾತಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 33 ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ತರಬೇತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪೊಲೀಸರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂವೇದನೆ ಉಂಟುಮಾಡಲು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಮಹಿಳೆಯ ಮೇಲಿನ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮಹಿಳಾ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಲಿಂಗ ಸ್ವಂದನಾ ಪೊಲೀಸ್ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಿಗದೆ ದೂರ ಉಳಿದಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪೊಲೀಸ್ ಸೇವೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಸ್ವಯಂಸೇವಕ ಮಹಿಳಾ ಪೊಲೀಸರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಮಹಿಳಾ ಪೊಲೀಸರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕಿರುಕುಳ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಣಕಾಸು ಭದ್ರತೆ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸವಾಲುಗಳ ನಡುವೆಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಳೆಯ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ, ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂಚೂಣಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾದ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮಿಷನ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯ ಒದಗಿಸುವೆಯಲ್ಲದೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಸಹ ನೀಡಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಕೋಶ (ಆರ್‌ಎಂಕೆ). ಇದು ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ನೀಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಆರ್‌ಎಂಕೆ ವತಿಯಿಂದ ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಅಪ್ ಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಇ-ಹಾಟ್ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಯೋಜನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ವೆಬ್ ಆಧಾರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯವು ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಶ್ವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಆ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಸಮೂಹದ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನಧನ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯ ಹಣಕಾಸು ಉಳಿತಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸಾಲದ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬರಲು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಗೇಟ್ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಅವರ ಮೂರನೇ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ. 47 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನಧನ ಯೋಜನೆಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗಾರ್ಹತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೌಶಲ್ಯ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡುವ ವಲಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಸೂಕ್ತ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಲಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಆರ್ಥಿಕ ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೇಟಿ ಪಥಾವೋ

ಬೇಟಿ ಬಚಾವೋ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಉಳಿತಾಯ ಯೋಜನೆ ಸುಕನ್ಯಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಕನ್ಯಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2016ರ ಜೂನ್ ವರೆಗೆ 87 ಲಕ್ಷ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾರೋಪ

ಭಾರತದಂತಹ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದವು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶದ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆದೇ ಇದ್ದು, ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಈಗಾಗಲೇ ಆರಂಭಗೊಂಡಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದ್ದು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ನೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಯ, ಮಹಿಳೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣ, ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಬೆಂಬಲ ಸೇವೆಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಈ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ 7 ಆದ್ಯತಾ ವಲಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಾತಾವರಣ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಈ ಕರಡು ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೈಬರ್ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ತಾಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತರಿ ಪಡಿಸುವುದು. ಕೃತಕ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಒಂಟಿ ಮಹಿಳೆಯು ಔದ್ಯಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು, ಮುಂತಾದ ಸವಾಲುಗಳು ಮುಂದಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ತೋರಲಾಗಿದೆ. □

ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಬಲವರ್ಧನೆ

* ಇಳಾ ಆರ್. ಭಟ್

ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಇಂದು
ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು
ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವ ಬೇಕಾಗಿದೆ,
ಏಕೆಂದರೆ
ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ
ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಯು
ಸವಾಲಾಗಿದೆ.
ಕೇವಲ
ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕರು
ಮಾತ್ರ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ,
ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು
ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ
ಸನ್ನಾಹಿಸುವಂತಹ
ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವ
ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೆಳೆದಂತಹವಳು. ಆಗ ಯುವ ಜನರಾಗಿದ್ದ ನಾವು ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಧ್ಯೇಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರು. ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ಅವರು ನಮಗೆ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿರಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಕಕ್ಕಸುಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ಕೊಳಗಳನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆಯಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವಾಗಿತ್ತು. ನಾವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಜನಸಮೂಹದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದೇವೆ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ನನಗೆ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತಿನ ಸ್ವಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಘಕ್ಕೆ (ಸೇವಾ) ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿದ್ದವು. ಸರಳತೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿದ್ದು, ಕ್ಷಿಪ್ರತೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಅಹಿಂಸಾ ತತ್ವ. ಹಿಂಸೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯದು, ಕಾಯಕದ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪಾವಿತ್ರತೆ. ಕಾಯಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ ಇರುವುದೇ ಈಗಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಗೊಂದಲಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. ನಾಲ್ಕನೆಯದು, ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು— ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು.

ಸರಳತೆ, ಅಹಿಂಸೆ, ಕಾಯಕದ ಪಾವಿತ್ರತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯ ಈ ನಾಲ್ಕು ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸೇವಾ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವುದನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ನಾವು ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳಿಂದ ರಚನಾತ್ಮಕವಾದ ಕೆಲಸ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳು ನಮ್ಮ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವದೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚ ಅವರನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವುದೇ ಸೇವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಆಂದೋಳನವೂ ಆಗಿದೆ.

ಆದರೂ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮತ್ತು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದದ್ದು ಕಾಯಕ. ಕಾಯಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕೆಲಸ: 'ಕರ್ಮ' ಎಂದರೆ ಕೆಲಸ, ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕಾಯಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಬಡ ಮಹಿಳೆ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದರೆ, ಆ ಕಾಯಕ ಆಕೆಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಇದ್ದಹಾಗೆ. ಕಾಯಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕಾಯಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಸೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾಯಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು

* ಗಾಂಧಿ ವಿಚಾರವಾದಿಗಳು, ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು, ಸ್ವ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಘ - ಎಸ್‌ಇಡಬ್ಲ್ಯುಎ - ಸೇವಾ E-mail : bhattela@sewa.org

ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಡತನ ಈ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ- ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮುದಾಯಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಕೊನೆಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಸಹ. ಬಡತನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ವರ್ಗ, ಜಾತಿ, ಬಣ್ಣ, ಧರ್ಮ, ಭೂ ಒಡೆತನ, ಲಿಂಗ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತಿತರ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ನಾವು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಘಾಸಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆಯೇ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಎಳೆಯುವ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಜೋತುಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸದಾ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಬಡತನ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹರಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಅತ್ಯಂತ ಬಡವರೂ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಒಂದು ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಬಡವರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಕೆಲಸಗಾರರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ನಾನು ಈ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದೆಂದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಸೇವಾದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾವು ಮಹಿಳೆಯರು ಟೀಕೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿನಿಂತು ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಕೆಲಸ ಆಧರಿಸಿ ಜಾಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ವರ್ತಕರಿಂದ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ, ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ, ಜಾಗತಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತು 'ವ್ಯವಸ್ಥೆ' ಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತೇವೆ. ಸೇವಾದ ಮುಖಾಂತರ ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವುದು, ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದು, ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ದೇಶದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ನಾವು ಒಂದಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯಗಳು, ಆರೋಗ್ಯದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಇರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಛಾಪನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ನಾವು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದೇವೆ.

ಸೇವಾ ಕೇವಲ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಸಂಸ್ಥೆ. ಅದು ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಉಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲದವರ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಧನ. ಅದೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಥೆ. ಇದು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಬಲಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಧನ-ಪಥ. ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಸಹಸ್ರಮಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಗುರಿಯು ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಂವಹನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ. ನನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಜನತೆಯ ಭಾಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂವಹನದ ಭಾಷೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಸಮುದಾಯಗಳ ಪಾಲೊಳ್ಳುವಿಕೆಯೇ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಜನರು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನನ್ನ ಅಹವಾಲು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ: ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಯಾವುದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆಹಾರ, ನೀರು, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೌಲಭ್ಯ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಬಡತನವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವಾಗ 'ಕೆಲಸ'ಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿದರೆ ಬಡತನದಿಂದ ಹೊರಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಸಮಗ್ರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ದುಡಿಯುವ ಬಡವರಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೇಸ್‌ನಲ್ಲೂ ಆರ್ಥಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನದಂಡಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಐದನೆಯದಾಗಿ, ಸ್ವ ಉದ್ಯೋಗದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಹಂತದಿಂದ ರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಉದಾರವಾದ ಮತ್ತು ಸೌಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಒತ್ತಾಯ, ಅಂದರೆ ಅರ್ಥಿಕತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿ ಪೋಷಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ತನ್ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಂತಿರಬೇಕು.

ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ?

ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ, ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಾಗ, ಸದೃಢವಾದ ಸಮುದಾಯ ಬೇಕೆನ್ನುವವರು

ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಭದ್ರಬುನಾದಿ ಬೇಕು ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳಿವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಳು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಕಳು. ಶಾಂತಿ ಪಾಲನೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಮಹಿಳೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ರಚನಾತ್ಮಕ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರಹವಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಆಕೆಗೆ ಅದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕದಂತಿದ್ದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಹಿಳೆ ಕೇವಲ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ರೂಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ಅನಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಅಸ್ತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡುತ್ತಾಳೆ, ಜೀವನವು ಕೇವಲ ಬದುಕುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಉತ್ತಮವಾದ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿಗೆ ಬಂಡವಾಳಹೂಡುವುದೂ ಆಗಿದೆ. ಕೆಲಸ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ ಹೇಗೆಂದರೆ ಅದು ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, ನಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲಸ ಅಂದರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಕೆಲಸವಲ್ಲ; ಬೆವರು ಸುರಿಸುವ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನೇಜರನಿಗೆ ಜೀತದಾಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಯ ರೂಪದ ಅನುಚಿತವಾದ ದುಬಾರಿಯಲ್ಲದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಎಂದರೆ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ನೀರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ. ಅಂದರೆ

ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ-ಕೃಷಿ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ವಸತಿ ನಿರ್ಮಾಣ, ಜವಳಿ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಸುವುದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಕೆಲಸ ಜನರಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದೊಳಗಿನ ಆತ್ಮದೊಳಗೆ ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಸವಾಲು, ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರದ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಲಾಭಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪುನರ್ ರೂಪಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕ ಎಂಬುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಆಸ್ತಿಯ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಹಕಾರ ಆಂದೋಳನದ ಮೂಲಕ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೊಂದಿಗೆ ಲಾಭಗಳಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡೋಣ. ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಸೇವಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಗಿರದೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಗಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾವಿರಾರು ಸಣ್ಣ ಉಳಿತಾಯದಾರರು ಮತ್ತು ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ತಲುಪಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧನೆ

ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಮಹತ್ತರವಾದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸತತವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ನಂಬಬೇಕು ಮತ್ತು ಪೋಷಿಸಬೇಕು. ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಂದು ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಬಾರದು, ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಶ್ವದ ಒಂದು ಆಸ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಗುರಿಗಳಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮೌಲ್ಯಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ, ಇದು ಕಲಿಯುತ್ತಾ ಕಲಿಯುತ್ತಾ ಹೋದಹಾಗೆ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯ ಸಬಲೀಕರಣ. ಸ್ತ್ರೀತ್ವ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಕಾಲದ ಮಜಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ: ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಕಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 10 ಲಕ್ಷ ಜನರನ್ನು ತಲುಪಲು ಸೇವಾ 30 ವರ್ಷ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಂದು ಗುಂಪಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹಿಂದೆಬಿದ್ದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾಯುತ್ತಿರುವವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಇಂದು ಇದರ ಔಚಿತ್ಯವೇನು?

ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವ ಬೇಕಾಗಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಯು ಸವಾಲಿನದಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕರು ಮಾತ್ರ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸುವಂತಹ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವ ಬೇಕಾಗಿದೆ. □

ಯೋಜನಾ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2016 ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯ ವಿಷಯ ಜವಳಿ ರಂಗ

ಪ್ರತಿಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಅಂದಾಜುಪಾತದ ಸವಾಲು

* ಮೇರಿ ಇ. ಜಾನ್

ಅತ್ಯಂತ ಮೂಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ,
ಅಂದರೆ ಪೋಷಕರು
ತಮ್ಮ ಮಗ
ಮತ್ತು ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ
ಇನ್ನನಾಥಿ ಯೋಚಿಸುವ
ಶಿಲ್ಪಿಯನ್ನು
ಬದಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಡನು ಹಾಗೂ
ಹೆಂಡತಿಯರೂ ಸಮಾನ
ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶದಂತಹ
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕ್ರಮ ಅವಶ್ಯಕ.
ಇದಲ್ಲದೆ
ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ
ದೈಹಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆ ಬಗ್ಗೆ
ಪೋಷಕರಲ್ಲ
ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಸುತ್ತಿರುವ ಭೀತಿ
ದಿನವಿಲ್ಲದೆ
ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲಿ ಲಿಂಗ ಅನುಪಾತದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಿತ್ತು. ಇದು ಮತ್ತೆ 1970ರ ದಶಕದಿಂದ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ರಜಪೂತರು ಮತ್ತು ಜಾಟರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸುಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಂತೆಯೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರವೂ ಕೂಡ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಏಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಗೊಂದಲ ಎದುರಿಸಿದರು. 1980ರ ನಂತರ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಆಘಾತಕಾರಿಯಾದ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ತಾಳಿತು. ದೆಹಲಿ, ಅಮೃತಸರ್ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈಗಳಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಭೂದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಬಳಸುವ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಲಿಂಗ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿ ಅದು ಹೆಣ್ಣು ಭೂದವಾದರೆ ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡಿಸುವ ಘೋರ ಘಟನೆಗಳು ಬಹಿರಂಗಗೊಂಡವು.

ಲಿಂಗ-ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಪೀಡಿತ ಲಿಂಗ ಆಯ್ಕೆಗೆ ನೆರವು ನೀಡಲು ವೈದ್ಯರು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ದುರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರವು ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಜನನ ಪೂರ್ವ ತಪಾಸಣಾ ತಂತ್ರಗಳ (PC-PNDT) ಕಾಯಿದೆ ಮೂಲಕ ಈ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ವೈದ್ಯರು ಹಾಗೂ ವಿಕಿರಣಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ

ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಲಿಂಗ ಆಯ್ಕೆಯ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ಗಳು, ವೈದ್ಯರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅನೈತಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಪ್ರಚಾರವು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿದ ಜಯವಾಗಿದೆ. ಭೂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವೈದ್ಯರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಈ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹುಮ್ಮಸ್ಸು, ಹುರುಪು ಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದು ಕೆಲವೇ ಸಮರ್ಪಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕಲೆಕ್ಟರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಫರೀದಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್) ಅಥವಾ ಸ್ಪಿಂಗ್ ಆಪರೇಷನ್ ಮೂಲಕ ಎನ್ ಜಿ ಓ ಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ (ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡ್ ಜಿಲ್ಲೆ) ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಕಾಲತ್ತುಗಳು ವಸ್ತುತಃ ಗರ್ಭಪಾತದ ವಿರುದ್ಧ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಲ್ಲದ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗಬಹುದೆಂಬುದು ಕೆಲವರು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಗರ್ಭಪಾತದ (ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಪಾತದ ಹಕ್ಕು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕಾಗಿರದೆ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ) ನೈಜ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಹೆಂಗಸರು ಆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುವಂತಹ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸಂದರ್ಭವಿತ್ತು.

* ಸೀನಿಯರ್ ಫೆಲೋ, ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ವಿಮೆನ್ಸ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ನವದೆಹಲಿ. E-mail : maryjohn1@gmail.com

ಪುನರಾಲೋಚನೆ ಮನೋಭಾವಗಳು

ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ, 1990ರಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಕಂಡ ಬಿರುಸಿನ ದಿಢೀರ್ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಶಿಶುಲಿಂಗ ಅನುಪಾತ ಕುಸಿತದ ಅವಧಿಯು ಘಟಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ತಮಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ಎಂಬ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಹಳ “ಆಧುನಿಕ”ವಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ, ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಯಸುವಂತಹವು. ಈ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಕ್ಕಳು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸುವಂತಹವು. ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿರ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನವೇ ಇವರ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಹೇಳುವಷ್ಟು ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತರಲು ಸುಲಭವಾದುದಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಇಂದಿನ ಬಹಳಷ್ಟು ಅನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ವಿಷಯವು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊರೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ಆತಂಕ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾರವಾಗಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು.

2001ರ ಜನಗಣತಿಯ ನಂತರ, ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 0-6 ವಯಸ್ಸಿನ ಶಿಶು ಲಿಂಗ ಅನುಪಾತವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕುಸಿದಾಗ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ‘ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಲು ಕೆಲವೆಡೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಷ್ಟಿ ಬೇಟಿ ಅಷ್ಟಿ ಧನ್ಗಳಂತಹ ಹಲವಾರು

ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಹಾಗೂ ಬಡತನದ ರೇಖೆಗೆ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು 18ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗದಂತೆ ಮಾಡಲು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಇವು ಹರಿಯಾಣ, ಪಂಜಾಬ್, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಂತಹ ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಷರತ್ತುಪೂರ್ವಕ ಹಣ ವರ್ಗಾವಣೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದವು. ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ, ಲಾಡಿ, ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಆ ಮಗುವಿನ ಹೆಸರಿನ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಕೌಂಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು, ರೋಗನಿರೋಧಕ ಔಷಧಿ ನೀಡುವಿಕೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೊನೆಗೆ 18 ವರ್ಷ ದಾಟಿದ್ದು ಮದುವೆಯಾಗಿರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಹಣ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಇವೆಲ್ಲಾ ಜರುಗಿದವು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶವು ಬೇಡದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಲವಾರು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇವು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯೊಡ್ಡಿದವು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳು (ICRW 2014; Sekher 2012) ನಡೆದಿವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿರದ ಅರ್ಹ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭಾವಿ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸುಧಾರಣೆ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು.

ಹಲವಾರು ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ತಡೆಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಬಿಪಿಎಲ್ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾದ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಮೊರೆಹೋಗುವ ಬಡತನ

ರೇಖೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬಂದಂತಹ ವಿಷಯ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹೊರೆ ಎಂಬ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ದೃಢವಾಗಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಒಟ್ಟಾರೆ 100 ಕೋಟಿ ಬಜೆಟಿನ “ಬೇಟಿ ಬಚಾವೋ ಬೇಟಿ ಪಡಾವೋ” ಎಂಬ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲದಿಂದ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಶಿಶು ಲಿಂಗ ಅನುಪಾತವಿರುವ ಹಲವಾರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹರಿಯಾಣಾದಂತಹ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಪಟ್ಟಣಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಬಸ್ಸುಗಳ ಹಿಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಫಲಕಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಆಗಾಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಘೋಷಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡು ಬಂತು. ಆದರೆ ಇದು ಎಷ್ಟೇ ಸದುದ್ದೇಶಪೂರಿತವಾದರೂ ಷರತ್ತಿನ ಹಣ ವರ್ಗಾವಣೆ ಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಮಿತಿ ಇದೆ.

ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆ ವಿವರಣೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಮೊದಲಿಗೆ, ಜನರು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನೋಭಾವಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು (RTE) ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಬೆನ್ನೆಲೆಬಾಗಿರುವ ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಗ್ರ ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಯೋಜನೆ (ICDS) ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನಗಳಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಜೆಟನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳೇ ಮೂಲ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಆರೈಕೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು

ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಇವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಲಿಂಗ ಆಯ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಇಂತಹ ಪ್ರಚಾರಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ನೀತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ, ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಚಾರವು “ಮನೋಭಾವ” ವನ್ನು

ಬದಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಇಂತಹ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸುವತ್ತ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಮೂಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮಗ ಮತ್ತು ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗಂಡಸರು ಹಾಗೂ ಹೆಂಗಸರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ

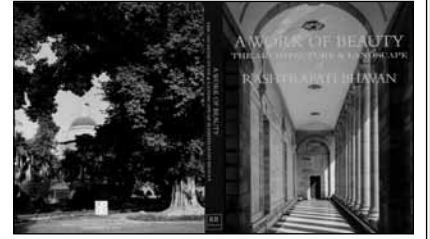
ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶದಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಧಾನಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ದೈಹಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆ ಬಗ್ಗೆ ಪೋಷಕರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿರುವ ಭೀತಿ ನಿವಾರಿಸುತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕುಟುಂಬದ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಕೂಡ ತಾವು ಉತ್ತಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. □

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನ ಕುರಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳು

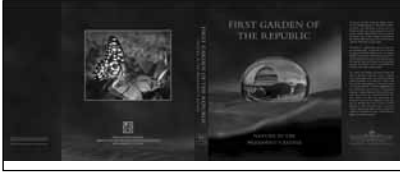
ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನ ಕುರಿತಂತೆ ಪ್ರಕಾಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಹೊರತಂದಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ

A WORK OF BEAUTY THE ARCHITECTURE & LANDSCAPE of RASHTRAPATI BHAVAN

1911ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಕತ್ತಾದಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದ ನಂತರ ಸರ್ಕಾರಿ ಸದನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನದ ವಾಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸ, ಸುತ್ತಲಿನ ಭೂದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

FIRST GARDEN OF THE REPUBLIC: NATURE IN THE PRESIDENT'S ESTATE

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಸಸ್ಯ - ಜೀವರಾಶಿಗಳ ವೈಭವವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಸ್ಯ, ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಆರೈಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ.

AROUND INDIA'S FIRST TABLE

Dining & Entertaining at the Rashtrapati Bhavan

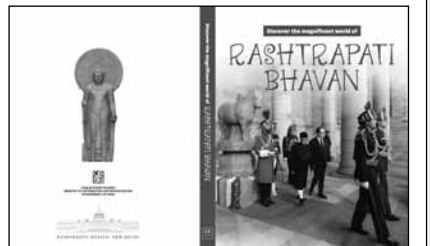
ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವೈಸರಾಯರಿಗೆ ಫೈಂಟ್ ಆಹಾರ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದ ಇತಿಹಾಸ, ಗಣರಾಜ್ಯದ ನಂತರ ಊಟದ ಕೊಠಡಿ, ಪಾಕಶಾಲೆ, ಅಡುಗೆ ಪಾತ್ರಿಮಾತ್ಮ್ಯ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಮಾದರಿಗೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿರುವ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಪ್ರಜೆಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ತಯಾರಿಸುವಾಗ ವಹಿಸುವ ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

THE ARTS AND INTERIORS OF RASHTRAPATI BAHAVAN

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನದ ಒಳಾಂಗಣ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿರುವ, ಪೀಠೋಪಕರಣ, ತೈಲಚಿತ್ರಗಳು, ಜವಳಿ, ಮ್ಯೂರಲ್ಸ್, ಹಾಸುಗಂಬಳಿ ಮೊದಲಾದ ಅದ್ಭುತ ಒಳಾಂಗಣ ವಿನ್ಯಾಸ, ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಈ ಸಂಪುಟ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

Discover the Magnificent World of RASHTRAPATI BHAVAN

ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮಾರಂಭ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನದ ಪಾತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಆಸಕ್ತಿಕರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಾರಿಯ ಬಹುಮುಖ ಜವಾಬ್ದಾರಿ: ಸಾಮಾಜಿಕ ಅದೃಶ್ಯ

* ದೇವಕಿ ಜೈನ್

ಮಹಿಳೆಯರು
ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ
ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ
ದುರಿಯಲೇಬೇಕಾದ
ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.
ಇದು
ಆಕೆಯ ಆರೋಗ್ಯ
ಮತ್ತಿತರ ಶ್ರೇವೆಗಳ ಮೇಲೂ
ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.
ಆದ್ದರಿಂದ
ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು
ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ ಶ್ರೇವೆಗಳನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ
ಆರ್ಥಿಕ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ,
ಅದರಲ್ಲೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ
ಬಡವರ
ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿಯೇ
ಸಂಯೋಜಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಡಮಹಿಳೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುವ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲ ಮತ್ತು ನೆರವು ಅಗತ್ಯವಿರುವವರು, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದವರು ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುರುಷರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವವರು ಮತ್ತು ಹೊರಜಗತ್ತನ್ನು ಅರಿಯದವರು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬದ ತೀರಾ ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ನೀರು, ಉರುವಲು, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆರೈಕೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಹೆಣ್ಣು ಬಹುತೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಹೇಗೂ ಹಣಕಾಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೆಲಸದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಬರಗಾಲ ಮತ್ತಿತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುದರಲ್ಲೇ ಕುಟುಂಬದ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು

ಸಮರ್ಥನು ಮಹಿಳೆ. ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದು ಈ ಅಂಶದಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಂಬಲ ಅಥವಾ ಅಗತ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಗಳ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಹಲವು ಅಡೆತಡೆಗಳಿವೆ. ಮೊದಲ ಅಡ್ಡಿ ಎಂದರೆ ನಾವು ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದು. 1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳಿಂದ ಜನಗಣತಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಧವೆಯರು ಮತ್ತು ಪರಿತ್ಯಕ್ತರನ್ನೂ ಸಹ ಅದೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವೆಗಳ ಮೂಲ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಸಹ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ದಶಕಗಳ ಬೇಕಾಯಿತು. ಮಹಿಳೆಯರೂ ಸಹ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ಸಹ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆರವು ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಲು ಹಲವು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೇವಲ ವಸ್ತುಗಳಂತೆ ನೋಡುವುದು ತಪ್ಪಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಹಲವು ರೀತಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿವೆ. ಆಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು

* ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪುರಸ್ಕೃತರು, ಗಾಂಧೀವಾದಿಗಳೂ, ಮಹಿಳಾವಾದಿ ಲೇಖಕಿ. E-mail : devakijain@gmail.com

ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಬಹುತೇಕ ಸಮಯವನ್ನು ಆಕೆ ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಪುರುಷರಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನಗಳಿಸುವ ಅವಕಾಶದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅಥವಾ ಅವರ ಕೆಲಸದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅವರು ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ವ್ಯಯಿಸುವ ಸಮಯವನ್ನು ಮೊದಲು ನಾವು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಿದೆ.

ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಂಕಿ-ಅಂಶ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಅಂಕಿ-ಅಂಶ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಪುರುಷರನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ದುಡಿಯುವ ಏಕೈಕ ಅಥವಾ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯೂ ಪೂರಕ ದುಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆಕೆ ಕೇವಲ ಅವಲಂಬಿತಳಲ್ಲ ಎಂಬುದು ದಾಖಲಾಗಬೇಕು. ಭಾರತ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಯವನ್ನೂ ಸಹ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭೂರಹಿತರು ಮತ್ತು ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉತ್ತತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಹಿಳೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹಿರಂಗಗೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ.

ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕೇಳುವ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತ ಎಂಬಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಕೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆಕೆಯನ್ನು ಹೊರಗಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಹನ್ನೊಂದನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ(2007-2012) ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗ

ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ ಮಹಿಳಾ ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಮಹಿಳಾ ತಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಿತ್ತು. ಆ ತಂಡಕ್ಕೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಕುರಿತ ಪಾಠದ ಕರಡು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಉದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರಮುಖ ಮುಖ್ಯ ಪಾಠಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗಮನಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಪಾಠಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ತಂಡ "ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ" ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಜೆಟ್ ಹಂಚಿಕೆ ಅಥವಾ ನಿಗದಿಯಲ್ಲಿ "ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ" ಅಥವಾ "ಸಾಫ್ಟ್ (ತಂತ್ರಾಂಶ) ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ" ಅಂಶವನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಲು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ತಂತ್ರಾಂಶ ಅಥವಾ ಮೆದು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಎಂದರೆ, ಬಡವರಲ್ಲಿ ಕಡುಬಡವರಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಲು ಅಗತ್ಯ ಬೆಂಬಲ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ಕಟ್ಟಡ ಸಮುಚ್ಚಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮೂಲ, ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಬಾಲವಾಡಿ, ಶೌಚಾಲಯ, ಸ್ನಾನದ ಕೋಣೆ, ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸುವ ಸ್ಥಳ ಎಲ್ಲ ಬೆಂಬಲ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು.

ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ನರಳುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳಿಗೆ ಉರುವಲು ಮತ್ತು ನೀರಿಗಾಗಿ ಮೈಲಿಗಟ್ಟಲೆ ನಡೆದುಹೋಗಿ, ತರುವ ಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಕೆಲವು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಇಂಧನ ಮೂಲದಲ್ಲೇ ಚಪಾತಿಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಆನಂತರ ದುಡಿಯಲು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.

1970ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರ ಗಮನ ಸೆಳೆದ ಅತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ದುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. 20ರಿಂದ 35

ವರ್ಷದ ಮಹಿಳೆಯರು ಗರಿಷ್ಠ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅದೇ ವಯೋಮಾನದವರಲ್ಲಿ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಡತನವಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಹಾಗೂ ನಾವು ಬಿಮಾರು ರಾಜ್ಯಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುವ - ಬಿಹಾರ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶ ಎಂದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ದುಡಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿರುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಆಕೆಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತಿತರ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಡವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿಯೆ ಸಂಯೋಜಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರು ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕು, ಚೊತೆಗೆ ಸಂವಾದದ ಮೂಲಕವೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕಿಯರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಹಲವು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸುವ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತಿತರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ನೀಡಬೇಕು. □

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲ ದೀಪತಿಯರ ಪಾತ್ರ

* ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಅತ್ವಾಲ್

ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ಹಲವಾರು ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ
ಭಾಗವಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ
ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವರು
ಮಧ್ಯಮಾಶ್ರಮ
ಮತ್ತು
ಮೇಲುಶ್ರಮದ
ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ.
ಆದರೆ
ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ,
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ,
ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆಯರೂ
ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರು 'ತಾವು ಯಾರಿಗೇನು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ' ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

19ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯ ಹಾಗೂ 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದವರೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಕುರಿತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಆಂದೋಲನ, ಚರ್ಚಾಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂದು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆಯೂ ಹೋರಾಟದ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. 1880ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಇದೇ ವೇಳೆ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಮಹಿಳೆಯರು ಬರೆದುಕೊಂಡ 'ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಗಳು', 'ಲೇಖನಗಳ'ಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕೇ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಮಹಿಳಾ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಆನೆಬಲ ಬರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಎನಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳು 2007ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೊಸಾಂಬಿ ಅವರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ.

1920ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿ, ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಿದರು. ಮನೆಯ ಹೊರಗೂ ಮತ್ತು ಒಳಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಉದ್ದೀಪಿಸುವಂತಹ, ಗೌರವಿಸುವ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣದ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದ್ದು ಇದೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವಯುತ ಸ್ಥಾನ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಮತ್ತು ವಿಧವಾವಿವಾಹಗಳನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಭವಿಷ್ಯದ ಭಾರತದ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಬರಹಗಳ ಮೂಲಕ ಜನ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮುಂದಾಗಿದ್ದವು, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

1908 ರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಬಂಗಾಳಿ ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ರೋಖಿಯಾ ಶೇಖಾವತ್ ಹುಸೇನ್ ಅವರ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವು. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರರ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿ ಸರಳಾ ದೇವಿ ಚೌಧರಾಣಿ ಅವರು 1910 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ 'ಸ್ತ್ರೀ ಮಹಾಮಂಡಲ' ಸಂಸ್ಥೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು.

* ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಜೆಎನ್‌ಯು, ನವದೆಹಲಿ Email : jyoti_atwal@mail.jnu.ac.in

ದಶಕಗಳು ಉರುಳುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಾಂಬೆ (ಇಂದಿನ ಮುಂಬೈ) ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 'ಸ್ವದೇಶಿ ಪ್ರಚಾರ'ದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕುಟುಂಬದ ಬೆಂಬಲವೂ ಇತ್ತು. ವಿದೇಶಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಮದ್ಯ ಮಾರಾಟ ನಿಷೇಧಗೊಳಿಸುವ ಹೋರಾಟವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದ ಬೆಂಬಲಿಸುವ (ಭಾರತ ಮಾತಾ) ಪಂಥವೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. 1882ರಲ್ಲಿ ಬಂಕಿಮ ಚಂದ್ರ ಚಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಅವರು ರಚಿಸಿದ 'ಆನಂದಮಠ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದರು. ಇದೇ ವೇಳೆ ಬಂಕಿಮ ಚಂದ್ರರು ರಚಿಸಿದ 'ವಂದೇ ಮಾತರಂ', ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬುವ ದೇಶ ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಯಾಯಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳವಳಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರವೂ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಸಮಾಜವಾದಿ ಹಾಗೂ ಅನುಭವಿ ಪ್ರಚಾರಕರಾದ (ಐರಿಶ್- ಇಂಗ್ಲಿಷ್) ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮಹಿಳೆ

ಆನಿಬೆಸೆಂಟ್ (1847 - 1933) 1917ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಗೆ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು.

ಆನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ರು ಐರಿಶ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ 'ಹೋಮ್ ರೂಲ್' ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಚಾರ ಕೈಗೊಂಡರು. ಲಂಡನ್‌ನಿನ ಆಂದೋಲನಕಾರರಿಂದ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಅವರು, ತನ್ನ ಸಹವರ್ತಿ ಮಾರ್ಗರೇಟ್ ಕೆಸಿನ್ಸ್ (1878 - 1954) ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು - ಕಾಯ್ದೆಯ ಕರಡು ಪ್ರತಿ ತಯಾರಿಸಿದರು. ಇದೇ ವೇಳೆ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. 1905ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳ ವಿಭಜನೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಡಾ.ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು. ಹೋರಾಟಗಳ ಜತೆಗೆ 1915-18ರವರೆಗೆ ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ದೇಶಪ್ರೇಮ, ಹೋರಾಟದ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಸರೋಜಿನಿ ಅವರ ಹೋರಾಟದ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿ 1925ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಎರಡನೇ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನೇಮಕವಾದರು.

ಅದು 1919. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಮಹಾ ಯುದ್ಧದ ಅಂತ್ಯದ ದಿನಗಳು. ಆ ವೇಳೆ ನಡೆದ ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದಿಂದ ದೇಶದ ಜನರ ಮನಸ್ಸುತಿ ಬದಲಾಗಿತ್ತು. ಜನರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದ್ದರು. ಇದೇ ವೇಳೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು 'ರಾಲೆಟ್ ಆಕ್ಟ್' ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ, ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಭೆ, ಸಮಾರಂಭ ನಡೆಸುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ನಿಷೇಧ ಹೇರಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಏಪ್ರಿಲ್ 13ರಂದು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಶಾಂತಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕರೆಕೊಟ್ಟರು.

ಪಂಜಾಬ್ ಅಮೃತ್ ಸರದಲ್ಲಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಜತೆಗೆ, ಶಾಂತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ಆದರೂ ಈ ವೇಳೆ ನಡೆದ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು. ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ, ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಘಟನೆಗಳು

1920 ರ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾದವು. ಭಾರತೀಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ಕೋರ್ಟು, ಕಚೇರಿ, ಶಾಲೆಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಘ' ಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭಿಸಿದವು. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಬಂಗಾಳಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಜತೆಯಾದರು. ಇದು ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮಹಿಳೆಯರ ಒಗ್ಗೂಡಿಕೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು.

ಅಹಮದಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಅಲಿ ಸಹೋದರರ ತಾಯಿ ಬಿ ಅಮ್ಮ ಅವರು ಆರು ಸಾವಿರ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಮುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಮುಷ್ಕರದ ವೇಳೆ ನೌಕರರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುವಲ್ಲಿಯೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ, ಧೈರ್ಯವಂತ ಮಹಿಳೆ ದುರ್ಗಾಬಾಯಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಕರೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ದೇವದಾಸಿಯರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದೇವದಾಸಿಯರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಅಳಿಲು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ರೂ 20 ಸಾವಿರ ಮೌಲ್ಯದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡಲು ಮುಂದಾದರು.

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಒಂದು ಕರೆಗಾಗಿ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಜೀವವನ್ನೇ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ವೀರ ಯೋಧರ ಪತ್ನಿ ಹಾಗೂ ತಾಯಂದಿರು, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಯಾವ ಅನುಭವವಿರದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ವಿಧವಾ ಪತ್ನಿಯರೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಭಾರತದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯ ಮುಂದಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಯಂ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. 'ಕ್ಯಾಥರಿನಾ ಮಾಯೊ' ಅಮೆರಿಕದ ಮಹಿಳೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ವೇಳೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಜೀತದಾಳಿನಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರು ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ 'ಮದರ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದರು. ಈ ಪುಸ್ತಕ ಭವಿಷ್ಯದ 'ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಘಟನೆಯಾಗಿ' (ಗ್ಲೋಬಲ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇವೆಂಟ್ - ಮ್ಯಾಣಾಲಿನಿ ಸಿನ್ಹ, 2006) ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಸಹಮತ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

1930ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು, ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ತಯಾರಿಸುವ ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸಿದ ಕರ ಕ್ರಮದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅದೇ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ. ಸಬರಮತಿ ನದಿಯ ತಟದ ದಂಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ 'ದಂಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧೀಜಿ ದಂಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕರೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನಿರಂತರ 24 ದಿನಗಳಕಾಲ ನಡೆದ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯ ಚಳವಳಿ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೇ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಬ್ಬರು ಹೋರಾಟದ ತಂಡಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವ ನಾಯಕಿಯರಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದಷ್ಟು ಮಂದಿ ಪ್ರಭಾತ್ ಪೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಚಳವಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಿದ್ದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ್ದರು. ದೇಶ ಸೇವಿಕಾ ಸಂಘ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಾತ್ವಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ದೇಶ ಪ್ರೇಮ ಮೂಡಿಸುವ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ, ಶಾಂತಿಯುತ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸುತ್ತಾ, ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹೋರಾಟ ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ

ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಪ್ರಮುಖ ಮಹಿಳೆಯರೆಂದರೆ ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು, ಮುತ್ತಲಕ್ಷ್ಮಿ ರೆಡ್ಡಿ, ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಕಸಿನ್ ಮತ್ತು ಕಮಲದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತಿತರರು. ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದ ಇಂಥ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರ ಸುತ್ತಿತ್ತ ಕುಟುಂಬದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಹದಿ ಹರೆಯದವರೂ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟದ ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಲೇಖನಗಳು 2005ರ ಫೋರ್ಬ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ದಂಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ವೇಳೆ ಪುರುಷರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದಾಗ, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಗಳು ಹೋರಾಟ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಅಣಿಯಾದರು. ಇದೇ ವೇಳೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾದ ಚರಕದಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳವಳಿ, ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಆಂಗ್ಲರ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

1930ರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರರು ನಡೆಸಿದ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತಹ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳು ಮನಕಲಕುವಂತಹವು. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಗಳು ಲಖನೌದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಚಳವಳಿ ನಿರತರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಸೇವಿಕಾ ಅಥವಾ ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿ ಹಿಂದಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಪ್ರೇಮಚಂದ್ರರ ಪತ್ನಿ ಶಿರ್ವಾಣಿ ದೇವಿ ಅವರು ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಂದಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಘಟನೆ ಹೀಗಿದೆ; ಚಳವಳಿ ನಿರತ ಐವತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಲಾರಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಜೈಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಒಬ್ಬ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್, ಏಳು ಮಂದಿ ಪೊಲೀಸ್ ಪೇದೆಗಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾವ ಮಹಿಳಾ ಪೊಲೀಸರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿತ್ತು.

ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವಾಗ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪೊಲೀಸ್ ಪೇದೆಗಳು ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿ, ದೇಶ ಪ್ರೇಮ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಕಿ ಜೈ, ಭಾರತ್ ಮಾತಾಕಿ ಜೈ ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಕೂಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಂಧಿತರನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬದಲು, ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತರಾಗದೆ ಆಂಗ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾಗಿ, ಶಿರ್ವಾಣಿ ದೇವಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಲೀಸರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿಯನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಸೇರಿದ್ದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಏಳು ಭಾರತೀಯ ಸಿಂಹಿಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಂತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಶಿರ್ವಾಣಿ ದೇವಿ ಅವರು ವಿದೇಶಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ರಫ್ತಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಆಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರು 1931 ರ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮರು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಭಾರತೀಯರ ದೇಶಭಕ್ತಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ 'ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್ ರಿಪಬ್ಲಿಕನ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್' ಗೆ ಕೊಡುಗೆ. ಇದನ್ನು

ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು, ದುರ್ಗಾದೇವಿ/ಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಪತಿ ಭಗವತಿ ಚರಣ್ ವೋರ ದಂಪತಿ. ದೇಶಭಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಸ್ಯಾಂಡರ್ಸ್ ಅವರ ಹತ್ಯೆಯ ನಂತರ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದುರ್ಗಾ ದೇವಿ ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್ ಜೊತೆಗಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮಿಯ 1930ರ ಮತ್ತೊಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳಾದ ಕಲ್ಪನಾದತ್, ಸೂರ್ಯ ಸೇನ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಲತಾ ವಾಡೇದರ್ ಅವರು ಚಿತ್ತಗಾಂಗ್ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಕ್ಲಬ್ ಮೇಲೆ, ಚಿತ್ತಗಾಂಗ್ ಕೋಠಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಸೂರ್ಯಾಸಿಂಗ್ ನೇತೃತ್ವದ ನಡೆದ ಈ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ಅವರನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದರು. ಕಲ್ಪನಾ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದಾದ ನಂತರ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿ ಜೈಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. 1939ರಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು.

ನಂತರ 1930ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗಾಂಧಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲಾದೇವಿ ಚೆಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಹೆಸರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು ಅದರಲ್ಲೂ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇವರ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರ ಕಮಲಾದೇವಿ ಭಾರತೀಯ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳು, ಕೈಮಗ್ಗ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗಿದ್ದರು.

ಇವರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 1955ರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತು. ನಂತರ 1987ರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮ ವಿಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತು. ಇವರು 1966ರಲ್ಲಿ ರೇಮನ್ ಮ್ಯಾಗ್ಸೆಸೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೂ ಭಾಜನರಾದರು. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಫೆಲೋಶಿಪ್, ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ 'ರತ್ನ ಸದಸ್ಯ' ಪುರಸ್ಕಾರ ಇವರಿಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಇವರ

ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಜೀವಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿತು.

ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು ಅವರು 1925 ರ ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ ಧೀರ ವನಿತೆ.

1930ರಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್ ನ ದರ್ಶನ ಉಪ್ಪು ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕದ 'ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ'ದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಮದನ ಮೋಹನ ಮಾಳವೀಯ ಅವರೊಂದಿಗೆ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದು, 1942 ರ 'ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಆಗ್ರಾ ಮತ್ತು ಔದ್ ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಹುದ್ದೆಗೆ ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು ಅವರು ನೇಮಕವಾದರು.

1929 ರಲ್ಲಿ ಕಾನ್‌ಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನ ವಾರ್ಷಿಕ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪೂರ್ವ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಭಾರತೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿಯೂ ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಕಾಯಿಲೆ ಫ್ಲೇಗ್ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ನಾಯ್ಡು ಅವರ ಗಮನಾರ್ಹ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು 'ಕ್ಯೆಸರ್ ಎ ಹಿಂದ್' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತ್ತು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಅರುಣಾ ಅಸಫ್ ಅಲಿ ಅವರು ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಒಳಗೂ ಹಾಗೂ ಹೊರಗೂ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗೆ ಏರಿದ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆ. ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈನ ಗೊವಾಲಿಯ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಮೈದಾನ್ ನಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಧ್ವಜವನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿ.

ಅರುಣಾ ಅವರು 1958ರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಮೊದಲ ಮೇಯರ್ ಆಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರು ಮರಣೋತ್ತರವಾಗಿ 1997ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 'ಭಾರತ ರತ್ನ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೂ ಭಾಜನರಾದರು. ಇವರೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಚಳುವಳಿಯಾದ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಹಲವು ಬಾರಿ

ಕಾರಾಗೃಹವಾಸವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. ತಿಹಾರ್ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದದನ್ನು ಆಲಿ ಅವರು ಉಪವಾಸ ಮುಷ್ಕರ ಮಾಡಿ ತಪ್ಪಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಜೈಲಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಸುಧಾರಿಸಿದವು. ನಂತರ ತಿಹಾರ್ ಜೈಲಿನಿಂದ ಅಂಬಾಲ ಏಕಾಂಗಿ ಜೈಲಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲಾಯಿತು. ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವರು ಮಧ್ಯಮಸ್ತರ ಮತ್ತು ಮೇಲಸ್ತರದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಕೆಳಸ್ತರದ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ, ದಲಿತರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆಯರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸಮರ್ಥನೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. □

ಮಹಿಳೆಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು

* ಎಸ್. ಸುಶೀಲ ಚಿಂತಾಮಣಿ

ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿಗೆ
ನಾವು ಕಾರಣರಲ್ಲ.
ನಾವು ಯಾವ
ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನ ಕೆಳಗೆ
ಆತ್ತಿಯಿ ಹಕ್ಕನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು
ನಮ್ಮ ಜನ್ಮದೊಂದಿಗೆ
ನಿರೀಯವಾಗುವುದು, ಮತ್ತು
ಅಂತಹ ವೈಯಕ್ತಿಕ
ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ
ಆತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ
ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಇರುವುದು
ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ
ಒಪ್ಪುವಂತದ್ದಲ್ಲ.
ಎಲ್ಲ ಕೋವಿಡ್ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ
ಆತ್ತಿಯ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ
ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹಕ್ಕಿನ
ಅವಕಾಶ ನಿಗುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಮಹಿಳೆಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ವಿಷಯ. ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಹಿಳೆ ಎಂದಾಗ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ, ತಾಯಿ, ತಂಗಿ, ಹೆಂಡತಿ, ಪ್ರಾಪ್ತ ಹಾಗೂ ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗಳು, ವಿಧವೆ ಎಲ್ಲ ಕೋನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಕ್ಕುಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಆ ಮಹಿಳೆ ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಯಾವ ಧರ್ಮವಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನು ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಆಧಾರ ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಮುಸ್ಲಿಮಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಇರುವ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಅಥವಾ ಮುಸಲ್ಮಾನಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಇರುವ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಒಂದೇ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನ ಕೆಳಗೆ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನದ ಮೇಲೆ (ತಾಯಿ, ಮಗಳು, ಹೆಂಡತಿ, ಮೊಮ್ಮಗಳು, ತಂಗಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ಅವಳ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

1) ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೋಡಿದರೆ

(ಅ) ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿ ಜೀವಿತವಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಮಗೂ ಭಾಗ ಇದೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಗೆ ಅವರ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯಿಂದ ಆಸ್ತಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಇಂತಹ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ /ತಾಯಿಯ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾಗ ಕೇಳಿ ದಾವೆ ಹಾಕಲು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಪುರುಷರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯ ಮರಣಾನಂತರ ತನ್ನ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿ ಉಳಿಸಿ ಹೋದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಆಕೆ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಪರಭಾರೆಯೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಯಾರಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

(ಆ) ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಚರ ಅಥವಾ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ವತ್ತು ಅಥವಾ ತಾನೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ತನಗೆ

* ಅಪರ ಸರ್ಕಾರಿ ವಕೀಲರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆದಾರರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಕೇಂದ್ರ. E-mail : susheelasarathi@yahoo.co.in

ಬೇಕಾದವರಿಗೆ, ದಾನ ಮಾರಾಟ, ಭೋಗ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮರಣಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಮರಣಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಆದರೆ ತನ್ನ ಒಟ್ಟು ಆಸ್ತಿಯ ಮೂರನೆ ಒಂದುಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮರಣಶಾಸನ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಗೆ ಯಾವುದೇ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಯೇ ಇಲ್ಲದೇ ಕೇವಲ ಗಂಡ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆಕೆ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗವನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ಮರಣಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ಕೊಡಬಹುದು.

ಇ) ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ಮೃತ ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಹೋದರಿಗೆ ಬರುವ ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಪಾಲು ಸಿಗುವ ಅವಕಾಶ ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ತಂದೆ ಮೃತರಾದಾಗ ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಲಾ ಎರಡು ಪಾಲು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಲು (ಸಹೋದರನ ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ) ಮಾತ್ರ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮೃತ ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಹೋದರರ ಜೊತೆ ಸಮಾನವಾದ ಪಾಲು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ) ಮಕ್ಕಳು ಇರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪತ್ನಿಗೆ ತನ್ನ ಮೃತ ಗಂಡನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ 1/8 (ಎಂಟನೇ ಒಂದು ಭಾಗ) ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಆಗ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪತ್ನಿಗೆ ತನ್ನ ಮೃತ ಗಂಡನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು (1/4) ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪತ್ನಿಯರು ಇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಹಪತ್ನಿಯರ ನಡುವೆ ಅವರ ಭಾಗದ ಹಂಚಿಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಗೆ ಮಗಳಾಗಿ/ ವಿಧವೆಯಾಗಿ/ ಅಜ್ಜಿಯಾಗಿ/ ತಾಯಿಯಾಗಿ /ಮಗನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ / ಮೃತ ಪುರುಷನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕು ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇರುತ್ತದೆ.

(ಉ) ಮುಸ್ಲಿಂ ಪತಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ವಿಲ್ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಆಕೆಯ ಹಕ್ಕು ಕೇವಲ ಎಂಟನೇ ಒಂದು ಭಾಗ ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

(ಊ) ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯ ಮಗ ಮೃತನಾದರೆ, ಮಗನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರೆ ಆಗ ತಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರನೇ ಒಂದು ಭಾಗ (1/6) ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ. ಮೃತ ಮಗನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಆಗ ತಾಯಿಗೆ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

(ಋ) ಮೃತ ಪುರುಷನಿಗೆ ತಾಯಿ ಅಥವಾ ತಾತ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ, ತಾಯಿಯ ತಾಯಿ /ಅಜ್ಜಿ ಮೃತ ಪುರುಷನ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಆಕೆಗೆ ಮೃತ ಪುರುಷನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರನೇ ಒಂದುಭಾಗ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

(ಎ) ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿವಾಹ ಆಗುವವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ತಂದೆಯಿಂದ ಜೀವನಾಂಶ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹವಾದ ನಂತರ ಆಕೆಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ಈ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ. ವಿಚ್ಛೇದನವಾದಾಗ ಪತಿಯಾದವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಜೀವನಾಂಶಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತಿಳಿಸಿದೆ.

2) ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಹಿಳೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗಮನಿಸಿದರೆ

(ಅ) ಮೃತ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಸಹೋದರಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟೇ ಸಮಾನವಾದ ಪಾಲು ಇರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಹಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ಮೃತ ಪತಿಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ 2/3 ಪಾಲು (ಮೂರರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಾಲು) ಮೃತ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಪುರುಷನ ಲೀನಿಯಲ್

ಡಿಸೆಂಡೆಂಟ್/ಕ್ರಮಾನುಗತ ವಂಶಸ್ಥರು /ಸಂತತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೃತ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಪುರುಷನಿಗೆ ಲೀನಿಯಲ್ ಡಿಸೆಂಡೆಂಟ್/ಕ್ರಮಾನುಗತ ವಂಶಸ್ಥರು /ಸಂತತಿ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಆಗ ಆತನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ 1/2 (ಅರ್ಧ) ಭಾಗ, ಆತನ ಪತ್ನಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಆತನ ಕಿಂಡರ್ಡ್/ನೆಂಟರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೃತ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಪುರುಷನಿಗೆ ಲೀನಿಯಲ್ ಡಿಸೆಂಡೆಂಟ್ ಕ್ರಮಾನುಗತ ವಂಶಸ್ಥರು /ಸಂತತಿ ಅಥವಾ ಕಿಂಡರ್ಡ್ / ಹತ್ತಿರದ ನೆಂಟರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಸ್ತಿ ಆತನ ವಿಧವೆ ಪತ್ನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

3) ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗಮನಿಸಿದರೆ

(ಅ) ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗಳಿಗೆ, ಮಗನಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟೇ ಸಮವಾದ ಪಾಲು ಇರುತ್ತದೆ.

ಆ) ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ಮೃತ ಪತಿಯ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗಳಿಗೆ, ಮಗನಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟೇ ಸಮವಾದ ಪಾಲು ಇರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೃತಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆರನೇ ಒಂದು ಭಾಗ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ.

(ಇ) ಹಾಗೆಯೇ ಮೃತ ತಾಯಿಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಮಕ್ಕಳಿಗೂ (ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಎನ್ನುವ ಬೇಧ ಇಲ್ಲದೆ) ಮತ್ತು ತಂದೆಗೂ ಸಮವಾದ ಪಾಲು ಇರುತ್ತದೆ.

(ಈ) ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ಪತಿ ಬದುಕಿರುವಾಗ ಆತನ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಕೆಯ ಪತಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಆಗ, ಆಕೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಜೀವನಾಂಶಕ್ಕೆ ದಾವೆ ಹಾಕಿ, ಪತಿಯ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಟ್ಯಾಚ್‌ಮೆಂಟ್ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬಹುದು. ಪತಿ ಪತ್ನಿಗೆ ಜೀವನಾಂಶ ಕೊಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಪರಭಾರೆ ಮಾಡದಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆದೇಶವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು., ಆದರೆ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪತಿ ಬದುಕಿರುವಾಗ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

(ಉ) ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ಅವರ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯ ಮಗ ಮೃತನಾದರೆ, ಮೃತ ಮಗನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಮೃತ ಮಗನ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ತಾಯಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪಾಲು ಇರುತ್ತದೆ.

(ಊ) ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಯಾವುದೇ ಮರಣಶಾಸನವನ್ನೂ ಮಾಡದೆಯೇ ಮೃತಳಾದರೆ, ಅವಳ ಆಸ್ತಿಯು ಮೊದಲಿಗೆ ಆಕೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೆ ಸಮವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಕೆಗೆ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಆಕೆಯ ಗಂಡನ ವಾರಸುದಾರರಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ, ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳವರೂ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಅಗ ಆಕೆಯ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತಂದೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳವರೂ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ತಂದೆಯ

ವಾರಸುದಾರರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗದ ವಾರಸುದಾರರೂ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಆಗ ಮೃತ ಹಿಂದು ಮಹಿಳೆಯ ತಾಯಿಯ ವಾರಸುದಾರರಿಗೆ ಅಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಆಸ್ತಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸ ಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷನ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ತಾಯಿಗೂ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನ ಪಾಲು ಇರುತ್ತದೆ., ಅದೇ ಮೃತ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಮ ಪಾಲು ಇರುತ್ತದೆ, ಆಕೆಗೆ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರೆ ಆಕೆಯ ತಾಯಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪಾಲೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಗೆ ಇರುವ ಹಕ್ಕಿಗೂ, ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ತಾಯಿಗೆ ಇರುವ ಹಕ್ಕಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

(ಋ) ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಗೆ ಆಕೆಯ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯ ವಾರಸುದಾರಳಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಆಸ್ತಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ಆಕೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ, ಆಕೆ ಮೃತಳಾದಾಗ ತನ್ನ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯ ವಾರಸುದಾರಳಾಗಿ ಆಕೆ ಪಡೆದ ಆಸ್ತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯ ತಂದೆಯ ವಾರಸುದಾರರಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

(ಋೂ) ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ಸಹೋದರರ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ. ಮೊದಲಿನ ಕಾನೂನಿನಂತೆ, ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಭಾಗ ತೆಗೆಯುವಾಗ ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷನಿಗೂ (ಮೃತನಾಗಿದ್ದರೂ) ಒಂದು ಬಾಗವನ್ನು ತೆಗೆಯ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷನಿಗೆ ತೆಗೆದ ನೋಷನಲ್/ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಭಾಗವನ್ನು ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷನ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನೋಷನಲ್ ಪಾರ್ಟಿಷನ್ / ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವಿಭಾಗ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ 2005ರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಆಗುವವರೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ

ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಷನಲ್ ಪಾರ್ಟಿಷನ್ ಮೂಲಕ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಭಾಗ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತೇ ಹೊರತು ತನ್ನ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಸಮಭಾಗ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಈಗ ಆ ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಮೂರು ಭಾಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ಮತ್ತು ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷನಿಗೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿ /ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಗ. ಅಂದರೆ ಮೃತ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತಲಾ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೃತ ತಂದೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ತೆಗೆದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಮೃತ ಪುರುಷನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೃತ ಪುರುಷ/ತಂದೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ತೆಗೆದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಐದು ಭಾಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಲಾ ಹದಿನೈದನೇ ಒಂದು ಭಾಗ ಬರುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಗೆ ಹದಿನೈದನೇ ಒಂದುಭಾಗ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಲಾ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದ ಜೊತೆಗೆ ತಲಾ ಹದಿನೈದನೇ ಒಂದು ಭಾಗವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ :-
 ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಲಾ $(\frac{1}{3} + \frac{1}{15}) = \frac{6}{15}$ (ಹದಿನೈದರಲ್ಲಿ ಆರು ಭಾಗ) ಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಲಾ $\frac{1}{15}$ ಭಾಗ ಬರುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಗೆ $\frac{1}{15}$ ಭಾಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ: $(\frac{6}{15} + \frac{6}{15} + \frac{1}{15} + \frac{1}{15} + \frac{1}{15}) = 1$ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಾಗ ಹಂಚಿಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

(ಎ) ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಾಗ ಬರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಹಿಂದೂ ವಾರಸಾ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತಂದು ನಿಗದಿತ ತಾರೀಖಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಂತ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಪಾಲು ಕೊಡಬೇಕು

ಎಂದು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ 2005ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ವಾರಸಾ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತಂದಿತು. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಂತೆ : (ಅ) ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಜನ್ಮತಃ ಹಿಂದೂ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಕೋಪಾರ್ಸನರ್/ದಾಯಾದಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. (ಆ) ಹಿಂದೂ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ /ಕೋಪಾರ್ಸನರೀ ಸ್ವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇರುತ್ತದೆ. (ಇ) ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಅಥವಾ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗವಾದಾಗ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಸಮಭಾಗವನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. (ಈ) ಹಿಂದೂ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಕೋಪಾರ್ಸನರೀ ಸ್ವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇರುವ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇರುತ್ತವೆ. (ಅಂದರೆ ಸಾಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದರೆ ಅವನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಬಾಧ್ಯತೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇರುತ್ತದೆ). (ಉ) ಒಂದುವೇಳೆ 20/12/2004ಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ನೋಂದಾಯಿತ ವಿಭಾಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬದ ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಾಯಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಭಾರೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸಮಭಾಗವನ್ನು ಕೇಳಿ 20/12/2004ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಆಗಿದ್ದ ನೋಂದಾಯಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. (ಊ) ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಆದೇಶದ ಮೂಲಕ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಪಾಗಿದ್ದು ವಿಭಾಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಅಂತಹ ವಿಭಾಗವಾಗಿರುವ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಾಗ ತನ್ನಗೂ ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

(ಏ) ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ಇರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲ ಗೊಂದಲಗಳು ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಪ್ರಕಾಶ ಮತ್ತು ಇತರರು ವಿರುದ್ಧ ಫೂಲವತಿ ಮತ್ತು ಇತರರು (ಎಸ್. ಎಲ್. ಪಿ ಸಿವಿಲ್. ಸಂಖ್ಯೆ. 21814/2008) ತೀರ್ಪಿನಿಂದ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಪಿನಂತೆ:-

ಅ) ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷ ಹಿಂದೂ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬದ ಅವಿಭಕ್ತ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ತಾರೀಖು 9/9/2005ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಆಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಾಗ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆ) ಒಂದುವೇಳೆ ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷ ಹಿಂದೂ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬದ ಅವಿಭಕ್ತ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ತಾರೀಖು 9/9/2005ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಆಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಮೊದಲಿಗೆ ಇದ್ದಂತೆ ನೋಷನಲ್ ಪಾರ್ಟಿಷನ್ ರೀತ್ಯಾ ಮಾತ್ರ (ಮೃತ ತಂದೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಭಾಗ ತೆಗೆದು ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ, ತಾಯಿಗೂ ಭಾಗ ತೆಗೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ) ಭಾಗ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇ) 20/12/2004ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಆಗಿರುವ ನೋಂದಾಯಿತ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ಈ) 2005ರ ಹಿಂದೂ ವಾರಸಾ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ ಅನ್ವಯ ಆಗಬೇಕಾದರೆ, ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಪಡೆಯಬಯಸುವ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಹಿಂದೂ

ಮಹಿಳೆಯ ಹಿಂದೂ ಕೋಪಾರ್ಸನರ್.. ತಂದೆ ತಾರೀಖು 9/9/ 2005 ರಂದು ಬದುಕಿರಬೇಕು.

ಉ) 2005ರ ಹಿಂದೂ ವಾರಸಾ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ ಅನ್ವಯ ಆಗಬೇಕಾದರೆ, ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಾಗ ಬಯಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಯಾವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದರು ಎನ್ನುವುದು ಅಪ್ರಸ್ತುತ.

4) ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಹಕ್ಕು ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವಾದರೂ, ಈ 2005ರ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾನೂನಿನಂತೆ ವಿಭಾಗವಾದರೆ, ಮೃತ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷನ ತಾಯಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಧವೆ (ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಬರುವ ಭಾಗ ಕಡಿಮೆ ಆಗುವುದು ಸಹಜ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಮಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಹಕ್ಕು ತಾಯಿಗೆ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿಗೆ /ವಿಧವೆಗೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಶಯವೆಂದರೆ ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಕಾನೂನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಗುಂಪಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಧರ್ಮದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಗೆ ಇರುವ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ಧರ್ಮದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನ ಕೆಳಗೆ ಮಹಿಳೆಗೆ ಇರುವ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಹೋಗಬೇಕಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ಕಾರಣರಲ್ಲ. ನಾವು ಯಾವ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನ ಕೆಳಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಜನ್ಮದೊಂದಿಗೇ ನಿರ್ಣಯವಾಗುವುದು, ಮತ್ತು ಅಂತಹ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಇರುವುದು ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಒಪ್ಪುವಂತದ್ದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕೋಮಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾನೂನಿನ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕಿನ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. □

ಸಬಲೀಕರಣದ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ 'ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ'

* ಶಶಿಕಲಾ ಯು. ಶೆಟ್ಟಿ

ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ
ನಾಯಕತ್ವ, ಶ್ರಾಧಿಮಾನ,
ಶ್ರಾವಣಲಂಬನೆಯ
ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಲು
ಈ ಯೋಜನೆಯು
ಒಂದು ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
ಇದು
ನಮ್ಮ ಮಹಿಳೆಯರು
ನಗು ಮುಖಬಿಂದು
ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು
ದಾಲಿ ಬೀಜವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ
ಉತ್ತೇಜ್ಜೆ ಇಲ್ಲ.

ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2000-2001ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಬಡ ಕುಟುಂಬದ, ವಿಕಲಚೇತನ, ವಿಧವೆ ಹಾಗೂ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಳ ಪಟ್ಟ ಕುಟುಂಬದ 15-20 ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 1.50 ಲಕ್ಷ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ 22.12 ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜದ ಬಡ ಕುಟುಂಬದ, ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರ, ಸಮಾನ ವಯಸ್ಕರ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ಪರಸ್ಪರ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ 15ರಿಂದ 20 ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ರಚಿಸಿಕೊಂಡ ಗುಂಪೇ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು.

ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಭೂರಹಿತ ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯರು, ವಿಧವೆಯರು, ವಿಧವೆ ಪೀಡಿತರು, ನಿರ್ಗತಿಕರು, ವಿಕಲಚೇತನರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇರುವ ಕುಟುಂಬದ

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯೋಜನೆಯ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶ

1. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಂತಹ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
2. ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಮೂಡಿಸಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಿಪ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು.
3. ಆದಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು.
4. ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮುಖಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಫಲ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಲ ನೀಡುವಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಿಪ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಲ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಕ್ರಮ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗದ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ, ಮಡಿವಾಳ

* ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು (ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ) ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು. E-mail : jdss.dwcd@gmail.com

ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ತರಬೇತಿಯು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು ಹಾಗೂ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಓರಿಯಂಟೇಶನ್, ಲಿಂಗತ್ವ, ನಾಯಕತ್ವ, ಸಂವಹನ, ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಾಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆಗಾಗಿ 1ರಿಂದ 12ಗುಂಪುಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಒಕ್ಕೂಟಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗೊಂಚಲು/ ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಕ್ಷೇತ್ರಮಟ್ಟದ ಇಲಾಖಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರಿಗೆ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯ ನಿವಾರಣೆ, ನಾಯಕತ್ವ ಪುನಶ್ಚೇತನ, ಸಂವಹನ, ಪುಸ್ತಕ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಾಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು 4 ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನಬಾರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಒಕ್ಕೂಟದ 1573 ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರು ತಯಾರಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳು ತಾವು ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯು ಗುಂಪುಗಳ ಕೈ ಬಲಪಡಿಸಲು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಭವನ/ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. 2006-2007ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು

ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಇದುವರೆಗೆ 28 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗಳು ಆದಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ತದನಂತರ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ 2007-2008ರಿಂದ 2015-2016ರವರೆಗೆ 167 ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಾರಾಟ ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳ ನಿರಂತರ ಬಲವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ವಿಭಾಗೀಯ ಮಟ್ಟದ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು 4 ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಒಕ್ಕೂಟಗಳು ಹಾಗೂ ಗೊಂಚಲು ಗುಂಪುಗಳ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅನ್‌ಲೈನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲು ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಡದಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ, ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ , ಮಾರಾಟ ಮೇಳ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1.50ಲಕ್ಷ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಗುಂಪುಗಳ ಸದಸ್ಯರು ರೂ.2018.35 ಕೋಟಿ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಅಂತರಿಕ ಸಾಲ, ಆದಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತಾವೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು, ಹೊರಗಿನ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ತಪ್ಪಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ರೂ.25000ವರೆಗೆ ಸುತ್ತುನಿಧಿ, ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡ 6 ಸಹಾಯಧನ , ಗುಂಪು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ರೂ.2.00ಲಕ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬಡ್ಡಿದಹಿತ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಗುಂಪುಗಳು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಉಳಿತಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ,

ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು

ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ, ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಶಕ್ತೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಒಕ್ಕೂಟಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜ್ಞಾನ, ಸಂವಹನ, ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಕನಸನ್ನು ನನಸು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 5730 ಮಹಿಳೆಯರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, 309 ಮಹಿಳೆಯರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು 53 ಮಹಿಳೆಯರು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯು ಈ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಯು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಮಹಿಳೆಯರು ನಗು ಮುಖದಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ದಾರಿ ದೀಪವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜ್ಜೆ ಇಲ್ಲ. □

ಬಲನೆಯ ಆಹಾರ - ಆರೋಗ್ಯ ಪಾಲನೆ

* ಡಾ. ಭಾರತಿ ಚಿಮ್ಮಡ
** ಚೈತ್ರಾ ಅಸುಂಡಿ

ಯತ್ರ ನಾಯಂತು ಪೂಜ್ಯತೇ ತತ್ರ ರಮಂತೇ ದೇವತಾ

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗೌರವಯುತ ಸ್ಥಾನವಿರುವಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ ಸುಖ, ಶಾಂತಿ, ಸಮೃದ್ಧಿ, ಸಂತೃಪ್ತಿಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತವೆಯೆಂದೂ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಆರೋಗ್ಯವೇ ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರ ಆರೋಗ್ಯವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬಹುಷಃ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಗಳ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದಿದ್ದರೇನೋ? ಇಂದು ಪರಿವಾರದ ಸಲುವಾಗಿ ಮನೆಯ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ದುಡಿಯುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸುವವರಾರು? ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು. ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಳಾಗಿ ದುಡಿದು, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿ, ಖಗೋಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಒಲಿಂಪಿಕ್ ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪದಕ ವಿಜೇತರೂ ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೇ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ನ್ಯೂನಪೋಷಣೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಎರಡನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ರಕ್ತಹೀನತೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನಪೋಷಣೆಗೊಳಗಾಗುವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ 68.00 ರಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೇ ಇರುವರು ಎಂದು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ರಕ್ತಹೀನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳು ರೋಗದ ಜನನಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕಡಿಮೆ.

ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯವು ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೇ ಅವಳು ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಅವರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇಂಬುಗೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಮಹಿಳೆಯು ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಬಲ್ಲಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬಲ್ಲಳು ಅಲ್ಲದೇ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆರೈಕೆ ನೀಡಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೋಷಣಾ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಬಲ್ಲಳಲ್ಲದೇ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಶಿಶುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಬಲ್ಲಳು. ಮನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಲ್ಲಳು. ಮಹಿಳೆಯ ಪೋಷಣಾ ಮಟ್ಟ ಅವಳ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಶತ 35.60 ರಷ್ಟು 15 ರಿಂದ 49 ವರ್ಷದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (ಬಿ.ಎಮ್.ಐ 18.50 ಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ). ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರತಿ ಮೂರನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ನ್ಯೂನಪೋಷಣೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಎರಡನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ರಕ್ತಹೀನತೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಶತ 35.60 ರಷ್ಟು 15ರಿಂದ 49 ವರ್ಷದ ಭಾರತೀಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ (ಬಿ.ಎಮ್. ಐ 18.50 ಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ). ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರತಿ ಮೂರನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು

* ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ** ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ, ಆಹಾರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ ವಿಭಾಗ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಗೃಹ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡ.
* Email : bvchimmad@gmail.com

ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಹಾರ, ಪೋಷಣೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಸಿಗಲೇಬೇಕು.

ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯದ ಏರುಪೇರುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆಯ ಮಟ್ಟದಿಂದಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಲಿಂಗಬೇಧ ತಾರತಮ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ, ಅಜ್ಞಾನ, ಬಡತನ, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕೊರತೆ, ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಲಭ್ಯತೆಗಳಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಶುರುವಾಗಿ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಅನೇಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಗೋಜಲುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ! ಆದರೆ ಅನೇಕ ಆರೋಗ್ಯದ ತೊಂದರೆಗಳೊಂದಿಗೆ!! ಅನಾರೋಗ್ಯದ, ಬಡತನದ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿದ, ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಆಶಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಪರಾವಲಂಬಿತನದ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಗೋಳುಗಳು ಅನೇಕ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಅವರ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಅತಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆಯಾದರೂ ಸಾಧಿಸ ಬೇಕಾದದ್ದು ಇನ್ನೂ ಬಹಳವಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ನ್ಯೂನಪೋಷಣೆಯು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿ ಕುಪೋಷಿತ ಮಕ್ಕಳ ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೇ ಗರ್ಭಿಣಿಯರ ಮರಣ, ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆಗಳ, ಕಡಿಮೆ ತೂಕದ ಮಗುವಿನ ಜನನದ ಅಪಾಯಗಳು ಎದುರಾಗಬಹುದು. ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಭಾರತೀಯ ತಾಯಂದಿರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 190 ತಾಯಂದಿರು ಮರಣವನ್ನುಪ್ಪುತ್ತಾರೆ (ಶೇ.

17ರಷ್ಟು), ಇದು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ದಾಖಲೆಗಳು ತೋರುತ್ತವೆ. ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ 2013ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 2.89 ಲಕ್ಷ ತಾಯಂದಿರಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ತಾಯಂದಿರು ಗರ್ಭ ಮತ್ತು ಹೆರಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಮರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಆಸ್ಸಾಂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರಾಖಂಡ, ಬಿಹಾರ, ರುಝಖಂಡ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಛತ್ತೀಸಗಢ, ಒಡಿಶಾ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇಶದ ಸರಾಸರಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಮರಣಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವ, ನಂಜು, ಗರ್ಭಪಾತ, ರಕ್ತದೊತ್ತಡದ ತೊಂದರೆಗಳು, ರಕ್ತಹೀನತೆ, ಹೆರಿಗೆ ಸಮಯದಲ್ಲಾಗುವ ಅಡತಡೆಗಳು ಮತ್ತಿತರ ಹಲವಾರು ತೊಂದರೆಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅನುಭವಿಸುವ ಎಲ್ಲ ತೊಂದರೆಗಳ ನಿವಾರಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವಳ ಶೈಶವದಲ್ಲಿ, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಗರ್ಭಿಣಿ/ಹಾಲೂಡುವ ತಾಯಿಯಾದಾಗ, ಋತುಬಂಧದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸಮಾಧಾನ ದೊರಕಬೇಕು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಕೊರತೆಗಳು ತಿರುಗಿ ಬಾರದ ದುಃಸ್ಥಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಪ್ರೋಟೀನು ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿ ಸಿಗದೆ ಹೋದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಂಗಾಂಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಕುಪೋಷಿತ ಮಕ್ಕಳ ದೈಹಿಕ ಎತ್ತರ ಅವರು ಮುಟ್ಟಬಹುದಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಇತರ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಕುಳ್ಳರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ತಲೆದೋರುವ ನ್ಯೂನತೆಗಳು ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತವೆ. ಕುಂಠಿತ ಮಿದುಳಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಆಟಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗಬಹುದು. ಇಂತಹ ಅಶಕ್ತ ಮಕ್ಕಳೇ ಭವಿಷ್ಯದ ನಾಗರಿಕರಾಗುವುದರ ಪರಿಣಾಮ ಅತ್ಯಂತ ದುರದೃಷ್ಟಕರ. ಸದೃಢ ಸಮಾಜ ಕೇವಲ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೇ?

ಬಡತನ ಅಥವಾ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರದ ಸೇವನೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಎ ಜೀವಸತ್ವದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ದೃಷ್ಟಿಹೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಲಿಂಗಬೇಧದ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತಮ ಆಹಾರ ದೊರೆಯದೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕ ಗಂಡು ಶಿಶುವಿನ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಪಾಲಕರು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬದುಕುಳಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹದಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ನಡುವೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಟಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರಬೇಕಾದ ಮಗಳು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಥವಾ ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶರೀರ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಯದೆ ತಾಯನ ಪಡೆದು ಬದುಕು ಸವೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಹದಿನೈದು ಹದಿನಾರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಅಶಕ್ತ ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ನಂಜು, ಗರ್ಭಪಾತ ಅಥವಾ ಸಾವಿನಂತಹ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲೇ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ರಕ್ತಹೀನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಕಿಶೋರಿಯರು ತಮ್ಮ ಮಾಸಿಕ ಸ್ರಾವದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಾರೀರಿಕ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ

ಇಂತಹ ಕಿಶೋರಿಯರ ಶಾಲಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅಡಚಣೆ ತೋರಬಹುದು. ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಹಂತ. ಕುಪೋಷಣೆ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ, ಖಿನ್ನತೆಗೆ ಅಥವಾ ದುರಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಹಾದಿ ಮಾಡಿ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಹೊಡೆತ ಬೀಳುತ್ತದೆ.

ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಲ್ಲದೇ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಆರೋಗ್ಯದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಹೈದ್ರೋಗ, ಎಚ್.ಐ.ವಿ, ಮಾನಸಿಕ ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಮುಟ್ಟಿನ ಮುನ್ನ ಆಗುವ ತೊಂದರೆಗಳು (ಪಿ.ಎಮ್.ಎಸ್), ಗರ್ಭಾಶಯ ದಪ್ಪಗಾಗುವಿಕೆ, ಪಾಲಿಸಿಸ್ಟಿಕ್ ಒವರಿಯನ್ ಸಿಂಡ್ರೋಮ್, ಯೋನಿನಾಳದ ಸೋಂಕುಗಳು, ಮೂತ್ರದ್ವಾರದ ಸೋಂಕುಗಳು, ಸ್ತನ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಾಶಯದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ಗಳು, ಮೂಳೆಗಳ ಸವೆತ (ಒಸ್ಟಿಯೋ ಪೋರೋಸಿಸ್), ಸಂಧಿವಾತ, ಬೊಜ್ಜು, ಮಧುಮೇಹ, ಖಿನ್ನತೆ, ಸ್ವನಿರೋಧಕತೆಯ ರೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪೀಡೆಗಳಾದ ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಹಿಂಸೆ, ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ನಲುಗುತ್ತಾಳೆ.

ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಮಕ್ಕಳು ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದಾಟಿ, ವಯಸ್ಕರ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗಲೂ ಅದೇ ರಕ್ತಹೀನತೆಯ ಅಪೌಷ್ಟಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ರಕ್ತಹೀನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಅನೇಕ ಅಪಾಯಗಳಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಗರ್ಭಧರಿಸಿದರೆ ಜೀವ ಹಾನಿಯಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ತೂಕದ ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಸಹಿತ ಸಾವು ಬದುಕಿನ ನಡುವೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಉತ್ತಮ ಸಮತೋಲನ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗರ್ಭಿಣಿಯರ ಮರಣ, ಶಿಶು ಮರಣ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ

ಹೆಚ್ಚು, ಕುಪೋಷಣೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಗರ್ಭಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಭ್ರೂಣದ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ತೂಕದ ಮಗು ಹುಟ್ಟುವುದಲ್ಲದೇ, ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗು ಮುಂದೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಪ್ರೌಢನಾದಾಗ ಮಧುಮೇಹದಂತಹ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದೆಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರತಿಶತ 80 ರಷ್ಟು ಮಿದುಳಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕುಪೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಗುವಿನ ಮಿದುಳಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪದಿರಬಹುದು.

ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರದ ಮೂರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಮಗುವಿನ ಮಿದುಳಿನ ಗರಿಷ್ಠ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಏನೋ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಗರ್ಭವತಿಯರ ಮತ್ತು ಬಾಣಂತಿಯ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಆಹಾರಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷ ಅಡುಗೆಯನ್ನುಣಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿರುವರು. ತಾಯಂದಿರು ಅಶಕ್ತತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲೂಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಅಪೌಷ್ಟಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಮರ್ಪಕ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸದಿದ್ದರೆ ಮೂಳೆ ಸವೆತ ಮತ್ತಿತರ ಆರೋಗ್ಯ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲೂಡುವ ತಾಯಂದಿರ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ದೇಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಟೀನು, ಶಕ್ತಿ, ಕೊಬ್ಬು, ಖನಿಜ ಲವಣಗಳು, ಜೀವಸತ್ವಗಳು ಇರಲೇಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೇ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಘಟಕಗಳನ್ನೂ ಆಹಾರ ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಹಾಲೂಡದ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಿಣಿಯರಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಸಹಿತ ಅಷ್ಟೇನೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಖೇದದಿಂದಲೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆದಾಯ ತರುವ ಉದ್ಯೋಗ/ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರ ಪೋಷಣಾ ಮಟ್ಟವೂ ಸಹಿತ ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಶೇಕಡ 20 ರಿಂದ 30 ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ದೀರ್ಘಕಾಲಿನ ಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ (2016) ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಶತ 24.30 ರಷ್ಟು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ದೀರ್ಘಕಾಲಿನ ಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವರು.

ಧಾರವಾಡದ ಕೃಷಿವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ ವಿಭಾಗದ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ 29.17 ರಷ್ಟು 15 ರಿಂದ 35 ವರ್ಷದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಡಿಮೆ ತೂಕವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ 12 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಶತ 50 ರಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸಾಧಾರಣ ತೂಕ ಹೊಂದಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದರು. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸುಮಾರು 12 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ತೂಕವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಶ್ರಮರಹಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಆಧಾರಿತ ನ್ಯೂನತೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ತೊಂದರೆ ಎಂದರೆ ಬೊಜ್ಜು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿದ ದೇಹ ತೂಕ. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಬೊಜ್ಜು ಒಂದು ಖಾಯಿಲೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಅಪಾಯಗಳಿಗೆ ಈಡುಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ತೆಳುಕಾಯ ಕೇವಲ ಸೌಂದರ್ಯದ ದ್ಯೋತಕ ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು.

ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಕರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಳಗಾಗಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ

ಎಲುಬುಗಳ ಸವೆತ, ಸಂಧಿವಾತ, ಹೃದ್ಯೋಗ, ಕುಗ್ಗಿದ ದೈಹಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಮಧುಮೇಹ, ಬೊಜ್ಜು, ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ದುರಾದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ದೈಹಿಕ ತೊಂದರೆಗಳೂ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಆಹಾರ ಜಗಿಯಲು, ಪಚನವಾಗಲು ಮತ್ತು ಆಹಾರದ ರುಚಿಯನ್ನು ಸವಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಡುವೆ ಕಾಡುವ ರಕ್ತದೊತ್ತಡ, ಮಧುಮೇಹ, ಬಡತನ, ಏಕಾಂಗಿತನ ಮತ್ತಿತರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೊಡನೆ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿಯೂ, ದೈಹಿಕವಾಗಿಯೂ ಕುಗ್ಗಿದ ವೃದ್ಧ ಹೆಣ್ಣು ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಶುರುವಾಗಿ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಹೇಗಿರಬೇಕು?

ಆಹಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೇಹದ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ವಯಸ್ಸು, ಲಿಂಗ, ದೈಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸರಿದೂಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಮತೋಲ ಆಹಾರವು ನಮ್ಮದಾಗಿರಬೇಕು. ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಹಾಲುಣಿಸುವ ತಾಯಂದಿರ ದೇಹ ಪೋಷಣೆಗೆ, ಮಾಂಸಖಂಡಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ, ರಕ್ತವೃದ್ಧಿಗೆ ಮತ್ತು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಪ್ರೋಟೀನು, ಶಕ್ತಿ, ಜೀವಸತ್ವ ಖನಿಜ ಲವಣಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಿರಬೇಕು.

ಅದೇರೀತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೈಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತ ದಾಟಿದ ವಯಸ್ಕರ ಆಹಾರ ಅವರವರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ದೈಹಿಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕತತ್ವಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶ್ರಮರಹಿತ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರ ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯ (ಕೆಲೊರಿ) ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬು ಶೇಖರಣೆಯಾಗಿ ಬೊಜ್ಜು, ರಕ್ತದೊತ್ತಡ, ಡಯಾಬಿಟೀಸ್‌ನಂತಹ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ

ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣವರಿದ್ದಾಗ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರವನ್ನು ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಆದರೂ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿದೆ ಎಂದು ಹಲುಬುವವರಿಗೆ ತಾವು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂದು ತಡವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೆಲೊರಿಯ ಜಮೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅವಶ್ಯಕತೆಗೂ ಮೀರಿ ಸೇವಿಸಿದ ಒಂದೊಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ತುತ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಣೆಯಾಗುತ್ತದಲ್ಲದೇ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೈಹಿಕ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಮತ್ತು ಶ್ರಮಕ್ರಮಗುಣವಾಗಿರುವ ಆಹಾರವೇ ಉತ್ತಮ. ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಆಹಾರ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ.

ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿರಲಿ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ದವಸ ಧಾನ್ಯ, ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಒಂದು ಬಗೆಯ ಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೋಟೀನು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯದ ಪ್ರೋಟೀನಿನ ಜೊತೆಗೂಡಿದಾಗ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇರೀತಿ ಬೆಳೆಯ ಜೊತೆ ತಪ್ಪಲು ಪಲ್ಲೆಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರೋಟೀನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಕೊಬ್ಬರಿ, ಎಳ್ಳು, ಶೇಂಗಾಗಳನ್ನು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ರುಚಿಯಲ್ಲದೆ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ಅಡುಗೆ ಎಣ್ಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ದೊಡ್ಡವರ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಇರಬೇಕೆ ಬೇಡವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯಗಳಿದ್ದರೂ, ಉಳಿದ ಗುಂಪಿನವರಿಗೆ ಇವು ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ

ಜೀವಸತ್ವಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಸೊಪ್ಪುಗಳಿಂದ ಸಿಗುವ ಎ ಜೀವಸತ್ವವು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹೀರಲ್ಪಡಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯಿರಬೇಕು. ಅತಿಯಾದ, ನಾರಿನಂಶವಿಲ್ಲದ, ಪ್ರಾಣಿಜನ್ಯ ಆಹಾರಗಳ ಸೇವನೆ, ಶ್ರಮರಹಿತ ಜೀವನಶೈಲಿ, ಧೂಮಪಾನದಂತಹ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಂದ ಕೊಲೆಸ್ಪಿರಾಲ್ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾರಿನಂಶವಿರುವ ಇಡಿಯಾದ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿ, ಸೊಪ್ಪುಗಳು ಇದನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಯಾವ ಎಣ್ಣೆ, ಎಷ್ಟು ಬಳಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಸುಲಭವಾದರೂ ಕಟುವಾಗಿದೆ. ವಯಸ್ಕರ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕೇವಲ 20 ಗ್ರಾಂ/ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಬೇಕು. ಇದು ದಿನವೂ ಆಹಾರದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಧಿ, ಜೋಳ, ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆಗಳಿಂದಲೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಡುಗೆಗೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ತುಟ್ಟಿಯಾದ ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಪ್ಪು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಅಗ್ಗದ ಬಾರೆ ದುಬಾರಿಯಾದ ಸೇಬಿಗಿಂತಲೂ ಪೌಷ್ಟಿಕ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಿರಕಸಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಂತೆ ಮತ್ತು ಪಾಲಕ್ ಸೊಪ್ಪುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬೀಟಾ ಕೆರೋಟೀನ್ ಇರುವುದು. ಯಾವುದೇ ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿಯಾಗಲಿ ತಾಜಾ ಇರುವಾಗಲೇ ಸೇವಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ.

ದಿನವೂ ಬಳಸುವ ಧಾನ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳು, ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳು, ಎಣ್ಣೆಕಾಳು, ಸೊಪ್ಪು, ತರಕಾರಿ, ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ಹಾಗೂ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಆಹಾರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ರುಚಿಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆರೋಗ್ಯಕಾರಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಬೇಗನೆ ಕೆಡುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಾಜಾ ಇರುವಾಗಲೇ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆ ಬಿಸಿಯಿದ್ದಾಗಲೇ ತಿನ್ನುವುದು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೊಳ್ಳೆಯದು. ಮೊದಲು ತಯಾರಿಸಿದ ಆಹಾರ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೆಲವು ಗೃಹಿಣಿಯರು

ಬದಿಗಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪು. ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೆ ಆಹಾರವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಜಾಣತನ.

ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ, ಹೊಲದ ಬದುಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಗಳಂತೆ ಬೆಳೆಯುವ, ಆದರೆ ನಾವು ತಿನ್ನಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಸೊಪ್ಪು ತರಕಾರಿ, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಇಂದು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗರೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡಗೋಳಿ, ಸಣ್ಣಗೋಳಿ, ಹರವಿ, ಹೊನೆಗೊನೆ, ಮುಳ್ಳುರಾಜಗಿರಿ, ದುಂಡೆಲೆಯ ಅಡಿಕೆಸೊಪ್ಪು, ಚಂದನಬಟ್ಟು, ಕುಂಬಳ ಕುಡಿ, ಶಾವಿಪಲ್ಲೆ, ಕಿರಕಸಾಲಿ, ಪುಂಡಿ, ಹಕ್ಕರಕಿ, ಬಸಳೆ, ಕುಸುಬಿಪಲ್ಲೆ, ಗುಳ್ಳುಗಾಯಿ, ಕಾರ್ಚಿಕಾಯಿ, ಚಳ್ಳುಕಾಯಿ, ಮೆಕ್ಕೆಕಾಯಿ, ಪುಟ್ಟಹಣ್ಣು, ಪರಗಿಹಣ್ಣು, ಕವಳೆಹಣ್ಣು, ಅಗಸೆ, ಕಾರಳ್ಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮನ, ಮನೆಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ದೊಡ್ಡವರ ಅನಾದರಕ್ಕೊಳಗಾದ ಇಂತಹ ದೇಸಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆರೋಗ್ಯಕಾರಿ ತತ್ವಗಳಿಂದವರು ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಣಾಮವೆನ್ನಬಹುದು. ಇಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೇ ಮರೆಯಾಗಿ ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತತ್ವಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಹಿತ್ತಲ ಗಿಡ ಮದ್ದಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿದೇಶಿಯರು ಹೇಳಿದಾಗ ಚಾಚೂತಪ್ಪದೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಂದಿನವರು ಮೂಗು ಮುರಿಯುವ ಪುಂಡಿಸೊಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತದಲ್ಲಿಯ ಕೊಬ್ಬಿನಂಶವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುವ ಬೀಟಾ ಹೈಡ್ರೊಕ್ಸಿ ಸಿಟ್ರಿಕ್ ಆಮ್ಲ ಇದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅದಕ್ಕೇ ಮುಗಿಬೀಳಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಇವತ್ತು ಹಾಗಲಕಾಯಿಗೆ, ನೀರಲ ಬೀಜಕ್ಕೆ, ಸೋರೆಕಾಯಿಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಬಂದಿದೆ!

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಬೆಡಗಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಜನರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ನೂಡಲ್, ನಗ್ಗಟ್, ಓಟ್ಸ್, ಮುಸ್ಲಿ, ಬ್ರೆಕ್‌ಫಾಸ್ಟ್ ಸೀರಿಯಲ್ ಎಂದೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ನವೀನ ಆಹಾರಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಒಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರೂಢಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಬಹುತೇಕ ಆಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ, ಪರಿಮಳ, ರುಚಿ, ಶೇಖರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದರಿಂದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸೇವನೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಸರಳವಾಗಿಯೇ

ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಪುಷ್ಟಿಕರ ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಗಳು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ನಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಭತ್ತದ ಅರಳು, ಅವಲಕ್ಕಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಬ್ರೆಕ್‌ಫಾಸ್ಟ್ ಸೀರಿಯಲ್ ಅಲ್ಲವೇ? ಯಾವ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ತಯಾರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯ.

ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಪ್ಪ ರವೆಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಣಗಳಿರುವ "ದಲಿಯಾ" ದ ಅನ್ನ/ಕಿಚಡಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಬೊಜ್ಜುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಧುಮೇಹಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸುವುದೊಳ್ಳೆಯದು. ಎಲ್ಲ ಅಕ್ಕಡಿ ಕಾಳುಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾ. ಹುರುಳಿ, ಅಲಸಂದೆ, ಅವರೆ. ಗೊಂಚಲವರೆ, ಬಟಾಣೆ, ಹೆಸರು. ಕಡಲೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿವೆ. ಇನ್ನು ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ಬೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾರಿನಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಮೊಳಕೆ ತರಿಸುವುದರಿಂದ ಇವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜೀರ್ಣವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ರುಚಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ.

ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದ ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಅತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ಗುಣಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಕಾನೂನುಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಹಳ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕ್ರಮಗಳು ವಿರಳ. ಕಲಬೆರಕೆಯಾಗದ, ಸ್ವಚ್ಛವಾದ, ಸುರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಬೇಕು. ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅದರಲ್ಲಿಯ ತೌಡನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದರೆ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ನಾರಿನಂಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಟ್ಟು ಸಾಣಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ದಪ್ಪ ಕಣ್ಣಿನ ಸಾಣಿಗೆಯನ್ನು

ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ. ಇದೇ ರೀತಿ ಹುರಿದ ಶೇಂಗಾ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದು ಚೆಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಸಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆರೋಗ್ಯಕಾರಿ ಫಿನೋಲಿಕ್‌ಗಳ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಮಸಾಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆರೋಗ್ಯಕಾರಿ ಅಂಶಗಳು ಇದ್ದು ಯಾವದೂ ಅತಿಯಾಗದಂತೆ ಬಳಸಬೇಕು.

ದುಬಾರಿಯಾಗಿರುವುದೆಲ್ಲ ಪೌಷ್ಟಿಕ-ವೆಂಬ ಕುರುಡುನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಬೇಕು. ಎಲ್ಲವೂ ದುಬಾರಿಯಾಗಿರುವ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಅನೇಕ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳು, ತರಕಾರಿಗಳು, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳು ಪೌಷ್ಟಿಕವಾಗಿವೆ. ಸೇಬಿನಲ್ಲಿರುವ ಆರೋಗ್ಯ ತತ್ವಗಳು ನಮ್ಮವೇ ಆದ ಪೇರಲ, ಬಾಳೆ, ಕವಳೆ, ಬಾರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವು ಕಿವಿಮಾತುಗಳು

* ನೈರ್ಮಲ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ರೋಗರುಜಿನಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು. * ಶಿಶುವಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಹಾಲು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಹಾರ - ಹುಟ್ಟಿದ ಮೂರು ತಾಸಿನೊಳಗೆ ಹಾಲುಣಿಸಿದರೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೆಚ್ಚುವುದಲ್ಲದೇ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಘನ ಆಹಾರವನ್ನು ವೈದ್ಯರ, ಆಹಾರ ತಜ್ಞರ ಸಲಹೆ ಪ್ರಕಾರ ನೀಡಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಅಪಾಯವನ್ನು ಹೊಗಲಾಡಿಸಿ. * ಬೆಳೆಯುವ ಮಗುವಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡಿ ಸಮರ್ಥ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅನುವುಮಾಡಿ. * ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ತಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಿರಿ. * ಲಿಂಗಬೇಧ ಮಾಡದಿರಿ. * ಕಿಶೋರಿಯರಿಗೆ, ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಹಾಲುಣಿಸುವ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಮತ್ತಿತರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ರಕ್ತ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಬ್ಬಿಣ, ಪ್ರೋಟೀನು ಮತ್ತಿತರ ಖನಿಜ ಲವಣಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ನೀಡುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಇರಬೇಕು. * ದೇಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ, ಕಡಿಮೆ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮಗಳು ಬೊಜ್ಜಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಬಹುದು □

ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಅವರ ವಿರಾಮ

* ಡಾ. ವಿನೀತ ಪೈ
** ರಶ್ಮಿ ಪೈ ಕೆ.

ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ
ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ,
ತಮ್ಮ
ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗೆ,
ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರ
ಶ್ಲಾಘ-ಮಾನ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ
ಸೌಕಾರಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು,
ಸಮಾನತೆಯಾಧಾರಿತ
ಚಿಂತನೆಗಳು
ಮೂಡಿರುವುದು
ಕಂಡುಬಂದರೂ, ತಮ್ಮ
ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗೆ
ಮಾತ್ರ
ಇಂದಿಗೂ ಅವರಲ್ಲಿ
ಉಭಯ ಸಂಕಟಗಳಿವೆ.

ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ವಿರಾಮಗಳನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, 'ದಿನವಿಡೀ ನೀವೇನು ಮಾಡುವಿರಿ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ-ವರ್ಗ, ಜಾತಿ, ಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲವುಗಳ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ-ಬರುವಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉತ್ತರ, 'ವಿರಾಮವೇ? ಅದಲ್ಲಿದೆ? ದಿನಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸ... ಈ ಕೆಲಸದ ಗಾಣದಿಂದ ನನಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ...' ಎಂಬುದು. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ, ಪತ್ನಿಯಾಗಿ, ಹಾಗೂ ಮಾತೆಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು, ಪಾತ್ರಗಳಿಗನುಗುಣವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ (ಮಲ್ಲೋತ್ರಾ ಹಾಗೂ ಸಚದೇವ, 2005)ಯಲ್ಲದೆ, ಒಬ್ಬ ಸುಶೀಲ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತೂ ಮೃದುವಾದ ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಯಿ, ತ್ಯಾಗಮಯಿ ಪೋಷಕಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವೈಭವೀಕೃತ ಚಿತ್ರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಇತರರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚಿಸಲೂ ಸಮಯವಿರದಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ.

ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಒತ್ತಡ

ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಮಹಿಳೆ-ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಒತ್ತಡದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜವು ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನ ವಿಶೇಷ

ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥೆಯಾದಾಗ, ಇತ್ತ ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಾಗದೆ, ಅತ್ತ ತನ್ನ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಗದೆ, ದ್ವಿಮುಖಿ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಜರ್ಜರಿತಳಾಗುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರಿಬ್ಬರ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿರುವುದು, ಪುರುಷನಿಗ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕುಟುಂಬದ ಏಕಮೇವ ಪೋಷಕನಾಗಿರದೇ, ಮಹಿಳೆಯೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ವರಮಾನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನೀಡುತ್ತಿರುವಳಲ್ಲದೇ ಹಲವಾರು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಧಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾ, ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಣನೀಯ ಪಾತ್ರವನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವುದು ಸರ್ವವಿದಿತ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಪದಾರ್ಪಣೆಗಳೇ ಮುಂತಾದವು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿ, ಅವರ ಆತ್ಮಗೌರವ, ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿ, ಅವರ ದೈಹಿಕ-ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪದಾರ್ಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೂಡಿದ 'ಪುರುಷರ ಆರ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಯೋಗದಾನದೊಂದಿಗೆ, ಮನೆವಾಳೆಯ

* ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ** ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ E-mail : vbpai1122@gmail.com

ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ, ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವರೆಂಬ' (ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್, 1993), ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯಾಧಾರಿತ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುವುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹುಸಿಯಾಗಿದೆ. ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿ ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸಹ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ರುಜುವಾತು ಪಡಿಸಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ಪದಾರ್ಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದರೂ, ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಮುಕ್ತರಾಗಿಲ್ಲ. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಾ, ಈ ಎರಡೂ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸಮತೋಲಿಸಬೇಕಾದ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಬ್ಬರಿಯ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಅಧಿಕ ಆಂತರಿಕ ಘರ್ಷಣೆಗೆ, ಆತಂಕ-ಮಾನಸಿಕ ತುಮಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗದೆ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಸಹ ಓಫರ್ ಹಾಗೂ ಶಿನಿಡರ್ (2011); ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಹಾಗೂ ಸಚದೇವ (2005); ಬರ್ಕ (1985); ಕಪೂರ (1974); ಮುಂತಾದವರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಪುರಾವೆಗಳ ಸಹಿತ ರುಜುವಾತು ಪಡಿಸಿವೆ.

ಕೆಲ್ಲಿ (1983)ಯವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಂತೆ, ಕುಟುಂಬ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನಕ್ಕೊಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆ ನೀಡುವ, ಜೀವನದ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿವೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿರದೇ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಬೀರುತ್ತಾ, ಅವನ/ಳ ಸಮಯವನ್ನಾವರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಈ ಎರಡೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕಾದ, ಇಲ್ಲವೇ ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತರಾಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗೆ ತುತ್ತಾಗುವುದನ್ನೂ, ಸಹ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಮಾನವ ಗಂಟೆಗಳಿದ್ದರೂ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು, ಯೋಜನಾ ಪರಿಣಿತರು, ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗಿನ ಚಿಂತನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಸು (2008) ರವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗಿನ ಚಿಂತನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗಿನ ಕಲ್ಪನೆ/ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿರಾಮದ (ಬಿಡುವಿನ) ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾನವ ಸಮಾಜವು ವಿರಾಮಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ವಿರಾಮವನ್ನು ಜೀವನದ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿ-ಉದ್ದೇಶಗಳೆಂದೆಣಿಸಿದ ಉದ್ಯೋಗ, ದುಡಿಮೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ನಿರುಪಾಧಿಕ/ಮುಕ್ತ ಸಮಯವೆಂದು ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅದನ್ನು ಇತರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಂತೆಯೇ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳನ್ನು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ನವ-ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ವಿರಾಮ ಪ್ರೇರಣೆಯ, ವಿರಾಮದ ಸಮಕಾಲೀನ

ಲಾಭಗಳೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ, ಅವುಗಳು ವಿರಾಮವನ್ನು ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವಿವಿಧ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ವಿರಾಮವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಫೇರ್ಚಾನ್ಲ್ಯು (1970) ಹಾಗೂ ಮರ್ಫಿ (1974)ರವರು ಅದನ್ನೊಂದು 'ಅವಧಿ'ಯೆಂದೂ, 'ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ದೊರಕುವ ಮುಕ್ತ ಸಮಯ'ವೆಂದೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರಾದರೂ, ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಒಳಾರ್ಥವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ವಿರಾಮವನ್ನು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರವೇ ದೊರಕುವ ಸಮಯ, ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪರಿಹಾರವೆಂಬಂತೆ ಸೂಚಿಸಿರುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸದೇ ಯಾರಿಗೂ ವಿರಾಮ ದೊರಕದೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ಸಹ ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರಧಾರೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪ್ಯಾರಿ ಹಾಗೂ ಲೋಂಗ (1998)ರವರು ವಿರಾಮವನ್ನು ಶ್ರಮರಹಿತ (non-work), ಕಟ್ಟುಪಾಡು/ಹಂಗುಗಳಿರದ (non-obligated) ಹಾಗೂ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳೂ (non-constrained), ಇರದ ಮುಕ್ತ ಸಮಯವೆಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ / ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಯಾವುದೇ / ಯಾರದೇ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಅಥವಾ ಅಡತಡೆಗಳಿಲ್ಲದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನುಭವಿಸುವ ಸಮಯವನ್ನು ವಿರಾಮವೆಂದು ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ವಿರಾಮವೊಂದು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದನೀಡುವ, ಆಂತರಿಕ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೀಡುವ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗ್ರಾಹಿ ಅಥವಾ ಧನಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಸಮಯವಾಗಿರಬಹುದು, ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೇ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿರಬಹುದು.

ವಿರಾಮದಲ್ಲಡಕವಾದ ಸಶಕ್ತೀಕರಣದ ನೆಲೆಗಳು

ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಯಾವುದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲ ಚಿಂತಕರೂ ವಿರಾಮವು ಮಾನವನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ಒಂದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ

ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಶವೆಂದೂ, ಅದಿರದಿದ್ದರೆ ಜೀವನವು ನೀರಸವಾಗಿ, ಹಲವಾರು ಮನೋ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೆಂದು ಏಕಮತದಿಂದ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲದೇ, ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಂತೂ ವಿರಾಮವು ಅತ್ಯಗತ್ಯವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘವೂ ಸಹ 1948ರಲ್ಲಿ ವಿರಾಮವನ್ನು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸಿದೆಯಲ್ಲದೇ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಉದ್ಯೋಗಿಗೆ ಅವನ/ಳ ಕೆಲಸದ ಅವಧಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧವಲ್ಲದೇ, ಸಂಬಳ ಸಹಿತ ರಜೆಯೂ ದೊರಕಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ, ವಿರಾಮವು ಕೆಲಸದೊತ್ತಡದ ಸುಸ್ತನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಚಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಲವಾರು ಇತರ ಲಾಭಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಕೊಡಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧಕರು ಅದನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪರಿವರ್ತನೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಣಿಮಾಡುವ, ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿ, ಹಲವಾರು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ನ್ಯೂಲಿಂಗರ (1974) ಹಾಗೂ ಕೆಲ್ಲಿ (1983) ಯವರು ವಿರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ; ಸ್ವಯಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಆಸ್ಪದ/ಅವಕಾಶ; ಸ್ವಯಂ ವರ್ಧನೆ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಆಯಾಮಗಳ ಸಮ್ಮಿಳನದ ಅನುಭೂತಿಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಲಾಭಗಳು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದೊಂದು “ವಿಶೇಷವಾದ ಮನೋಭಾವವೆಂದೂ, ಆಂತರಿಕ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ನೀಡುವ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ (ರಸೆಲ್ 2009)ಯೆಂದೂ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿರಾಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ, ಜ್ಞಾನ-ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳ, ಮನೋಭಾವಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಹ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಆಳವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು, ನವೀಕರಿಸಲು, ಅಥವಾ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಸ್ಪದವಿರುವುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಒಂದು ಸ್ವಯಂ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸಾಧನವೆಂತಲೂ ಹಲವು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು

ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ, ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕರಿಸಿ ಸಹಾಯ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅಂಶವೂ ವಿರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಲಿಟ್ಟರ ಹಾಗೂ ಲಿಟ್ಟರ (2012)ರವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ, ಸಶಕ್ತೀಕರಣದ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಾದ ನಿರ್ಧರಿಸುವಿಕೆ, ಸ್ವ-ಅರಿವು, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರೊಂದಿಗೆ ಸುಸಂಬಂಧ, ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಸಂಘಟನೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸೂಕ್ತ ಸದ್ವಳಕೆ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಗುರಿಗಳ ತಲುಪುವಿಕೆ, ಮುಂತಾದವು ವಿರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅದು, ಮಹಿಳೆಯರ ಸಶಕ್ತೀಕರಣದ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಧನವಾಗಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ದುಡಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಂತೂ ವಿರಾಮವು ಅವರ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಸಶಕ್ತೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ಲೇಖನವು ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆ, ಕಲ್ಪನೆ, ಹಾಗೂ ಅವರು ಅನುಭವಿಸುವ ಅಡಕಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ವಿರಾಮ ಕುರಿತಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನವೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಗತಿಪರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ, 200 ಜನ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಕೈಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪದವಿ-ಶಿಕ್ಷಿತರೂ, ಶ್ವೇತಕೊರಳಪಟ್ಟಿಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿರುವವರೂ, ದ್ವಿ-ಆದಾಯ ಉಳ್ಳ ಕುಟುಂಬದವರೂ, ಪೂರ್ವ ಮಧ್ಯಮ ವಯಸ್ಸು (20ರಿಂದ 45 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು) ಮೀರದವರೂ, ಒಂದಾದರೂ ಮಗುವಿರುವವರೂ ಆಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.

ವಿರಾಮಾವಕಾಶದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ವಂಚನೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಕಾರಣಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಂಡು-ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಅಧ್ಯಯಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.60.50

ಜನರು ತಾವು ಹಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ. 57 ರಷ್ಟು ಜನ ತಮಗಾಗಿ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಸಮಯವಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅನುಭವವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ. 95 ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ 53 ಪ್ರತಿಶತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, 42 ಪ್ರತಿಶತ ಮಹಿಳೆಯರು ದೈಹಿಕ/ತಾರೀರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿರಾಮ/ವಿಶ್ರಾಂತಿರಹಿತ ಅತಿಯಾದ ಒತ್ತಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಈ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ವಿರಾಮದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಣೆಯಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ವಿರಾಮವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅದರಂತೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, 34 ಪ್ರತಿಶತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿಯೇ, ಅಥವಾ ಪತಿ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಮಯ ವ್ಯಯಿಸುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮಿಕ್ಕ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಎಂದರೆ, ಪ್ರತಿಶತ 66 ಮಹಿಳೆಯರು ವಿರಾಮವನ್ನು ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ದಿನನಿತ್ಯದ ದಿನಚರಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾಡುವ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. (ಕೋಷ್ಟಕ 1ನ್ನು ನೋಡಿರಿ).

ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಶಿಕ್ಷಿತರೂ, ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರೂ ಹೊರಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುವವರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅಧಿಕ

ಕೋಷ್ಟಕ 1 : ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ/ಕಲ್ಪನೆ

ಅ. ಸಂ.	ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ/ಕಲ್ಪನೆ	ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರತಿಶತ
1.	ಆಯಾಸ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬಿ ಆಲ್ಟಾದಕರವಾಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ	91	45.50
2.	ದಿನನಿತ್ಯದ ದಿನಚರಿಯಿಂದ ಏನಾದರೂ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಲು	41	20.50
3.	ಸ್ವಂತ ಕಾಳಜಿ / ಪೋಷಣೆಗೆ ಗಮನವೀಯಲು, ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ	30	15.00
4.	ಸ್ವಂತ ಕನಸುಗಳನ್ನು, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಲು / ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ	26	13.00
5.	ಪತಿ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಮಯ ವ್ಯಯಿಸಲು	12	06.00

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ವಿರಾಮವು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕೆಂಬ ಅರಿವಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಶಕ್ತೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ತಿಳಿವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಲಿಂಗತ್ವ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರೇಡೆಗಿನ ತಾರತಮ್ಯವೆನ್ನಬಹುದು. ಇತರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ತಾರತಮ್ಯವು ವಿಶ್ರಾಂತಿ/ವಿರಾಮಗಳ ನೆಲೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು, ವಿರಾಮ/ಬಿಡುವಿನ ವಿಷಯವೂ ಲಿಂಗತ್ವದ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ಮಹಿಳೆಯರು ವಿರಾಮದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರಾಮವು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸಮಯ, ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆ, ಪುರುಷರ ಅಧಿಕಾರ-ನಿಯಂತ್ರಣಗಳೇ ಮುಂತಾದವುಗಳೊಡನೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವುದು. ಇದನ್ನು ಹಲವು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ದಿನಮಾನ-ಗಳೊಂದಿಗೆ, ಲಿಂಗತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಸಹ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರ ಲಿಂಗತ್ವ ಸಂಬಂಧಿ ಏಕರೂಪತೆಯ ಅನನ್ಯತೆಗಳು ಮಸುಕಾಗಿ, ಅವರ ಸಶಕ್ತೀಕರಣದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ, ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನಿಂದು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯು ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರಾಮದ / ಬಿಡುವಿನ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಡೀಮೆ (1986)ರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಮನೆವಾಳೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳ ಪೂರೈಕೆಯ ಒತ್ತಡವು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸ್ತ್ರೀ-

ಪುರುಷರ ವಿರಾಮ / ಬಿಡುವುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ, ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿರಾಮದವಕಾಶವಂಚನೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ, ಅವರ ವಿರಾಮದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪಾತ್ರಗಳಾದ 'ಪೋಷಕ', 'ಸಮರ್ಥಕ', ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲೂ ಸಹ ಈ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪತಿಯಂದಿರ ವಿರಾಮದ ಅವಧಿ, ವಿರಾಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಇಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಪತಿಯಂದಿರ ವಿರಾಮದ ಸರಾಸರಿ ಅವಧಿ (2.54 ಗಂಟೆ)ಯು, ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರಾಮದ ಸರಾಸರಿ ಅವಧಿ (0.54 ಗಂಟೆ)ಗಿಂತ ಸುಮಾರು ಐದುಪಟ್ಟು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಶೇ. 87 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯಂದಿರಿಗೆ ತಮಗಿಂತ ಅಧಿಕ ವಿರಾಮಾವಕಾಶಗಳಿವೆ, ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನೆಯಾಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರೆಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದು, ಈ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಶೇ. 85 ಮಹಿಳೆಯರು ಸದಾ ಒತ್ತಡದಡಿ, ವಿರಾಮರಹಿತ ದುಡಿಯುವಿಕೆ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲಲ್ಲದೇ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಶಾಂತಿಯ ಮೇಲೂ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುವುದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಶೇ. 76 ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರತಿದಿನದ ದುಡಿಮೆಯ ನಂತರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿರಾಮವಿರಲೇಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು ವಿರಾಮಾವಕಾಶದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು

ಹಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಮಹಿಳೆಯರೇಕೆ ವಿರಾಮವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ? ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ, ಆರ್ಥಿಕಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಿದವರಾದರೂ ಮಹಿಳೆಯರೇಕೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕಾದ ವಿರಾಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ಅವರ ಆಯ್ಕೆಯ ವಿರಾಮದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಆಕ್ಷೇಪವಿರಬಹುದೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಇಂದು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ ಲಿಂಗತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವಿರಾಮವಂಚಿತರನ್ನಾಗಿಸಿವೆಯೇ ಹೊರತು ಇತರರಲ್ಲವೆಂಬುವುದು.

ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂ ತ ಗ ಳ್ ವಾ ಗಿ ಸಿ ಕೊ ಣ ಡಿ ರ ಂ ವ ಒಂದು ರೀತಿಯ ದಾಸ್ಯ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು 'ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನತೆ' ಹಾಗೂ 'ಪಾಲನೆಯ ನೈತಿಕತತ್ವ' ಎಂಬೆರಡು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. 'ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನತೆ' ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪುರುಷನಿಂದಾಳಲ್ಪಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಾಧೀನತೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವರೆಲ್ಲದೇ ಹಲವಾರು ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವರೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರೆ, 'ಪಾಲನೆಯ ನೈತಿಕತತ್ವ' ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಸಹಜವಾದ ಮಮತೆಯಿಂದ ಲಾಲಿಸುವ, ಪಾಲಿಸುವ, ಪ್ರೀತಿಸುವ, ಮಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯದ

ಗುಣಗಳಿರುವುದರಿಂದ (ಷಾ, 1994), ಅವರು ಸಹಜವಾಗಿ ಇತರರಿಗಾಗಿ ಜೀವಿಸುವರಲ್ಲದೇ ತಮ್ಮ ಬಗೆಗೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ 'ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನತೆ'ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕಿಂತ 'ಪಾಲನೆಯ ನೈತಿಕತತ್ವ'ವು ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ವಯವಾಗುವುದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಶೇ. 95ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಮವು ಅತ್ಯಗತ್ಯವೆಂದರೆ, ಶೇ. 4.50ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಅದು ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಸಿಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿರುವರು. ನೀವು ತುಂಬ ಆಯಾಸವಾದಾಗ ಇಲ್ಲವೇ ಬೇಸರವಾದಾಗ, ನಿಮ್ಮ ವಿರಾಮ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ ಯಾವುದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಿರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಶೇ. 80 ಮಹಿಳೆಯರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುಟುಂಬವನ್ನೆಂದರೆ, ಶೇ.3.50 ಮಹಿಳೆಯರು ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಕುಟುಂಬವನ್ನೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬರಿ ಶೇ. 16.50 ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ವಿರಾಮ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ. 85.50 ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ತಮ್ಮ ವಿರಾಮಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನೀಡಿದರೆ ಅಪರಾಧಿಕ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತೇವೆಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದರೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಜನರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬಹುದೆನ್ನುವ ಅವರ ಶಂಕೆಯೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿರಾಮವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು

ನೀಡಲು ಒಂದು ಕಾರಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು, ತಮ್ಮ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ಪಾಲನೆಯ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಂತೆಯೇ, ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರಾಮಾವಕಾಶಗಳ ಉಪಯೋಗಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅವರ ಯಾವ ಪಾತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಡತಡೆಯೊಡ್ಡುತ್ತವೆಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ 'ಪಾಲನೆಯ ನೈತಿಕತತ್ವ' ಅಂತರೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಅವರ ಮಾತೃತ್ವದ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಂಘರ್ಷಣೆಗೊಳಪಡುವವೆಂಬುದು. ಹಾಗೂ ಈ ಎರಡೂ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಆತುರದಲ್ಲಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿರಾಮವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವರೆಂಬುದು.

ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಾಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ. ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಮಧ್ಯದ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಾಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಮಹಿಳೆಯರ

ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನತ್ವವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ವಾದಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳ ವಾದವು ಇಂದು ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಶೇ. 95 ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ಒತ್ತಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಲುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಪುರುಷರು ತಾವು ವಿರಮಿಸುವುದು ಸರ್ವಥಾ ತಪ್ಪೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ, ಶೇ. 71.50 ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ವಿರಮಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪತಿಯಂದಿರಿಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವ ಅಥವಾ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ವಿರಾಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಯ್ತೆ ಮಾಡುವ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ವಿರಾಮದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಹಾಕುವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಅವರಿಗಿಲ್ಲವೆಂದಿದ್ದಾರೆ (ಶೇ. 69.50 ಮಹಿಳೆಯರು). ಆದರೆ ಅವರು ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆಗೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಶೇ. 70.50 ಮಹಿಳೆಯರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಿರಮಿಸುವಿಕೆಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ಮಕ್ಕಳೆಂದೂ, ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವಾಗ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ವಿರಾಮವನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಅವರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ತಾಯಂದಿರ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನರೆಂದೂ, ತಮ್ಮ ಪತಿಯರಂತೆ ತಮಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವಿರಾಮಗಳ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆಯೆಂದೂ, ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಪತಿಯ ಅಂಕೆ ಸಲ್ಲವೆಂದೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಪಾತ್ರದ ಬಗೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ವಿರಾಮಕ್ಕೆ ಅಡತಡೆಯಾಗುವ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು

ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ವಿರಾಮಕ್ಕೆ ಅಡತಡೆಯಾಗುವ ಪಾತ್ರಗಳು	ಹೌದು (%)	ಇಲ್ಲ (%)
ಪತ್ನಿ	58 (29.00)	142 (71.00)
ತಾಯಿ (ಜನನಿ)	160 (80.00)	40 (20.00)
ಸೊಸೆ	60 (30.00)	140 (70.00)
ಉದ್ಯೋಗಿ	120 (60.00)	80 (40.00)
ಪುತ್ರಿ	2 (1.00)	198 (99.00)

ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಮಹಿಳಾ ವಿರಾಮ, ಸಬಲೀಕರಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹಲವಾರು ಕುತೂಹಲಕರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಲಿ, ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯಾಗಲಿ ಅವರ ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗಿನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು, ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬದಲಿಸಿಲ್ಲವೆಂಬುದು.

ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿರಾಮವು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ವಿರಾಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಬಹುದು ಮುಂತಾದ ಸಬಲೀಕರಣದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಾಗ್ಯೂ, ವಿರಾಮವು ತಮ್ಮ ಮಾನವ ಹಕ್ಕೆಂದು ಅರಿತಾಗ್ಯೂ, ಅವರು ಆ ಹಕ್ಕನ್ನು ಚಲಾಯಿಸದೇ ಇರುವುದು ಅವರ ಸಬಲೀಕರಣದ ಬಗೆಗೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆತ್ತುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಿತ ಮಹಿಳೆಯರಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿಯೂ, ಪರಂಪರಾಗತ ರೂಢಿ, ಆಚಾರಗಳಿಂದಾಗಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟ (ಪ್ಯಾಸಿವ್) ವಿರಾಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಅವರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಒಂದೇಬಾರಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೆನ್ನುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದೆ.

ಹಲವಾರು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತಕರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ, ಪುರುಷರನ್ನು ಹೊಣೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಕಾರಣ, ಇಂದಿನ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ, ತಮ್ಮ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗೆ, ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಸಮಾನತೆಯಾಧಾರಿತ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮೂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೂ ತಮ್ಮ ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಂದಿಗೂ ಉಭಯ ಸಂಕಟಗಳಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ, ಪುರುಷ-ಪ್ರಧಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ವಿರಾಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕಮಟ್ಟ, ಉದ್ಯೋಗ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲತೆಗಳೇ ಮುಂತಾದವುಗಳಾವುವೂ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದಾಗಲೂ ಸಹ, ದೈಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸ ಬೇಕಾಗುವ, ಮನೆಯಿಂದಾಚೆ ಅಧಿಕ ಸಮಯ ವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವ, ಈವರೆಗೆ ಪುರುಷರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿರುವ ವಿರಾಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ಸ್ಥಾನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕ ವೇಳೆಯನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ, ಅವರಿಗಾಗಿ

ವ್ಯಯಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆಂಬ ಅಂಶ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ದಿನವಿಡೀ ಮನೆಯಿಂದಾಚೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅವರು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಪರಾಧೀ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿರಾಮದಿಂದ ವಂಚಿಸಿಯೂ ಅವಳ ಸಮಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಹಕ್ಕಿದೆಯೆನ್ನುವ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಾಗಲಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾತೃತ್ವದ ಪಾತ್ರದ ಮೇಲಿನ ಅತಿಯಾದ ಒತ್ತಾಗಲಿ, ಕುಟುಂಬದಡೆಗಿನ ಅವರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಮನೋಭಾವವಾಗಲಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿರಾಮವು ಅವರ ಆದ್ಯತೆ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. 'ಪಾಲನೆಯ ನೈತಿಕತತ್ವ'ವು ಅವರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಪುರುಷ-ಪ್ರಧಾನತೆಗಿಂತ ಮಾತೃತ್ವದ ಕರ್ತವ್ಯ, ಕುಟುಂಬದ ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆಯ ಬಗೆಗೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳೇ ಮೇಲಾಗಿವೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾನಸಿಕ, ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ಅವರ ಶಕ್ತಿ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಸರಿಯಾದ ಸದುಪಯೋಗ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಸದುಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ ಅವರನ್ನು ವಿರಾಮದ ಬಗೆಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಸಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. □

ಯೋಜನಾ ಚರಿದಾರರಲ್ಲ ಕೋರಿಕೆ

ಯೋಜನಾ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಚಂದಾ ಬಯಸುವವರು ಮನಿಆರ್ಡರ್ ಕಳಿಸುವಾಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ಅಂಚೆ ಪಿನ್‌ಕೋಡ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಸೇರಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಮನಿಆರ್ಡರ್ ಕಳಿಸಿದ ಎಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಚಂದಾದಾರರು, ಸರಿ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಚಂದಾ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಂದಾದಾರರು ತಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಚೇರಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಚಂದಾ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಯೋಜನಾ ರವಾನೆ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ದೂರು ದುಮ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಆಯಾ ತಿಂಗಳೇ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕಾದ ಇ-ಅಂಚೆ : yojanakannada@yahoo.com ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ : 080 25537244 (ಸೋಮವಾರದಿಂದ - ಶುಕ್ರವಾರ. ವೇಳೆ 2.00 ರಿಂದ 4.00)

ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ

* ಡಾ. ತೇಜಸ್ವಿನಿ ಯಕ್ಕುಂಡಿಮಠ

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ
ಮಹಿಳಾ ಸ್ತ್ರೀಶಿಕ್ಷಣ
ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು
ನಿಶೇಷಾ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
ಸ್ನಾತಕ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ
ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣದೊಂದಿಗೆ
ಮೈದು ಹಾಗೂ
ಉದ್ಯೋಗ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ
ಅವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ
ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು,
ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು
ನಿಶ್ಚಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು
ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.
ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ
ಮಹತ್ವದ ಕಾಣಿಕೆ
ನೀಡುತ್ತಿವೆ.

“ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಗಳು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಬಗೆಗೆ ಕಾಳಜಿ, ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ, ನ್ಯಾಯಯುತವಾದ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಯುತವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಎಂದೂ ವಿಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನೊಬೆಲ್ ಶಾಂತಿ ಪಾರಿತೋಷಕ ವಿಜೇತರಾದ ಆಂಗ್ ಸಾನ್ ಸೂಕಿರವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ 2025 ರ ವೇಳೆಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನ 12 ಶತಲಕ್ಷ ಡಾಲರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವುದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ 91% ದಷ್ಟು ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಮುಂದಿನ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಟುಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ರೋನ್ ಲೇವಿಸ್ ಹೇಳಿದಂತೆ ‘ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ನಾವು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.’ ಅಮೆರಿಕೆಯ

ಜಾರ್ಜ್‌ಟೌನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಯಂತೆ 1973 ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 28% ದಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನಾಧರಿಸಿದ್ದವು. ಆದರೆ, 2018 ರ ವೇಳೆಗೆ 63% ದಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನಾಧರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಅಂಶ ವಿಶ್ವದ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವು ನೀಡುವ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನ ಪ್ರಕಾರ ತೃತೀಯ ಹಂತದ (ಉನ್ನತ) ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ನರ್ಸಿಂಗ್ ಶಾಲೆಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ 12 ವರ್ಷಗಳ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಥವಾ ತತ್ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಪಡೆಯುವ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಕನಿಷ್ಠ 3 ವರ್ಷಗಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವೃತ್ತಿಪರ ಅಥವಾ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವೆಂದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಅದು ಈ ಮುಂದಿನ 5 ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ: ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ

* ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು. E-mail : tejaswini.umesh@gmail.com

ಬೆಲೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು, ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಹಾಗೂ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು, ಅವಕಾಶಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು, ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮನೆಯ ಒಳಗೂ ಹಾಗೂ ಹೊರಗೂ ಹೊಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು . ಇಂದು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೆಚ್ಚಳ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನಹರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜನವರಿ 01, 2016 ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ 17 ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು (17 Sustainable Development Goals - SDGs) 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಬಡತನ, ಅಸಮಾನತೆ, ತಾಪಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಅವುಗಳ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಈ 17 ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ 4 ನೇ ಗುರಿಯು 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ' (Quality Education) ಹಾಗೂ 5ನೇ ಗುರಿಯು 'ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ' (Gender Equality) ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಅವುಗಳೂ ಸಹ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ (ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ) ಹಾಗೂ ಸಬಲೀಕರಣಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಎತ್ತಿತ್ತೋರುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ದಿಗ್ಗರ್ಶನವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳ ಕುರಿತಾದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಹೀಗಿದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ 4 ನೇ ಗುರಿಯ ಉದ್ದೇಶ "ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳಗೊಂಡ ಹಾಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಕಲಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ". ಈ 4ನೇ ಗುರಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

* 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಲಕ-ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಉಚಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವುದು.

* 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೈಗಟುಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ತಾಂತ್ರಿಕ, ವೃತ್ತಿಪರ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರಕುವಂತಾಗಬೇಕು. ಈ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ 'ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿ-4' ರಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ 5 ನೇ ಗುರಿಯ ಘೋಷವಾಕ್ಯ "ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸಬಲೀಕರಣ" ಎಂದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

* ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿರುದ್ಧಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು. * ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದು. * ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ, ಒತ್ತಾಯದ ಮದುವೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡುವುದು. * ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಬಳರಹಿತ ಹಾಗೂ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಸೇವೆಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. * ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಾಗಲು ಹಾಗೂ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. * ಆಸ್ತಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಸೇವೆಗಳು, ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯ ಒಡೆತನ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಒಡೆತನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿಯಮಗಳನುಸಾರ

ದೊರೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು. * ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. * ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ವಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. 2020 ರ ವೇಳೆಗೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು 30% ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯ ಸಾಧನೆಗೆ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಚ್ಚತರ ಶಿಕ್ಷಾ ಅಭಿಯಾನ' ದಂಥ ವಿನೂತನ ಯೋಜನೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ, ಇಂದಿಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರು ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿ ಪಡೆದ ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು, ಅದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ 18 ರಿಂದ 23 ರ ವಯೋಮಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ 100 ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದಾಗ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟಿ-1 ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಜಿಇಆರ್ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ 23.6% ಆಗಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ 26.1% ಆಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಜಿಇಆರ್ ಕೇರಳವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ, ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಖೇದಕರ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳೆಯರ ಜಿಇಆರ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 17.3% ಹಾಗೂ 14.5% ಆಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು, ಅದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟಿ-2 ರಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ (0.97) ಭಾರತದ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕಕ್ಕಿಂತ (0.93) ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದು ಸಮಾಧಾನಕರ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿರುವ ಕೇರಳದ ಪಥವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕವು ತುಳಿಯುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ. ಪದವೀಧರರ ಜೀವನಾವಧಿಯ ಒಟ್ಟು ಗಳಿಕೆಯು ಪದವೀಧರರಲ್ಲದವರ ಗಳಿಕೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವೀಧರರು ಇತರೇ ನಿಕಾಯಗಳ ಪದವೀಧರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ವಿವಿಧ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವರದಿ ಮಾಡಿವೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ದಾಖಲಾತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವರು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೋರ್ಸುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೋರ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಲಾ ನಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2009-10 ರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ನಿಕಾಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ 100 ಪುರುಷರಿಗೆ

ಪಟ್ಟಿ-1 ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಅನುಪಾತ (Gross Enrolment Ratio - GER)									
ರಾಜ್ಯ	ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗ			ಪ.ಜಾ			ಪ.ಪಂ		
	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಒಟ್ಟು	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಒಟ್ಟು	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಒಟ್ಟು
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	33.7	26.1	29.9	27.3	21.8	24.5	24.2	17.2	20.5
ಕರ್ನಾಟಕ	26.5	25.7	26.1	19.3	17.3	18.3	16.7	14.5	15.6
ಕೇರಳ	21.6	32.4	27	14.2	25.3	19.8	12.8	16.6	14.8
ತಮಿಳು ನಾಡು	46.9	42.7	44.8	34.3	33.2	33.7	39.8	25.5	32.5
ತೆಲಂಗಾಣ	43.3	36.4	39.9	41.7	37.5	39.6	42.8	29.4	36
ಭಾರತ	24.5	22.7	23.6	19.3	17.6	18.5	14.6	12	13.3

ಆಧಾರ: AISHE 2014-15 (P) <http://mhrd.gov.in/statist>

ದಾಖಲಾದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪಟ್ಟಿ 3 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದು, ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣಗಳ ಮೂಲಕ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಉದ್ಯೋಗಪರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ದಾಖಲಾತಿ ಪಡೆಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿದರ್ಶನವೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ದಾಖಲಾತಿ

ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಆ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿ : 4ರಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ರಾಜ್ಯ ಖಾಸಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಇತರೇ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು ಅದನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕರ/ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರ ಕೂಲಿ/ಸಂಬಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ಮಿವಾದದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಕುರಿತಾದ

ಪಟ್ಟಿ-2 ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ				
ಸಂ.	ರಾಜ್ಯ	ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗ	ಪ.ಜಾ	ಪ.ಪಂ
1.	ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	0.77	0.80	0.71
2.	ಕರ್ನಾಟಕ	0.97	0.90	0.87
3.	ಕೇರಳ	1.50	1.79	1.30
4.	ತಮಿಳು ನಾಡು	0.91	0.97	0.64
5.	ತೆಲಂಗಾಣ	0.84	0.90	0.69
6.	ಭಾರತ	0.93	0.91	0.82

ಆಧಾರ: AISHE 2014-15 (P) <http://mhrd.gov.in/statist>

ಪಟ್ಟಿ-3 ವಿವಿಧ ನಿಕಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ದಾಖಲಾತಿ	
ನಿಕಾಯ	ಪ್ರತಿ 100 ಪುರುಷರಿಗೆ ದಾಖಲಾದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಕಲಾ	86
ವಿಜ್ಞಾನ	72.7
ವಾಣಿಜ್ಯ	67.3
ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ & ತಾಂತ್ರಿಕ	40.3
ವೈದ್ಯಕೀಯ (ದಂತ, ನರ್ಸಿಂಗ್, ಫಾರ್ಮಸಿ, ಆಯುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ಯುನಾನಿ ಸೇರಿದಂತೆ)	90.9
ಆಧಾರ: ಸೆಕಂಡರಿ ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ, http://mospi.nic.in/mospi_new/upload/man_and_women / Chapter%203.pdf	

ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ (ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್, 2011) . ಮಹಿಳೆಯರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೂ ಒಡೆತನ, ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಪುರುಷರಂತೆ ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿಕರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕರೆ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದಕತೆ 2.5% ದಿಂದ 4% ರವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ(ಎಫ್‌ಎಫ್‌ 2011) . ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಬಲೀಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಲು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಧ್ವನಿಯೆತ್ತಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ 25.51% ಇದ್ದು, ಪುರುಷರ ಪ್ರಮಾಣ 53.26% ಆಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 30.02%

ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಿ-5 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಂಡು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಕೂಲಿ/ ಸಂಬಳ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅದರಲ್ಲೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವು ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣದ ಪ್ರಮುಖ ಅಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂ 89.31 ಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂ. 123.43 ಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದರೆ, ಒಬ್ಬ ಪದವಿ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಮಹಿಳೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ರೂ 377.85 ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂ. 609.69 ಗಳನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಬಳ/ ಕೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯವಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟನ್ ಮುಂತಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಯಾವಾಗ ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಯ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿರುತ್ತರೋ ಆಗ ಮಕ್ಕಳ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ

ಮಹಿಳೆಯರು ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಆದಾಯದ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಇತರೆ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಒಡೆತನ ಗಳಿಸಿದರೆ ದೇಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರ ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೈಬೆಲ್, ಚೀನಾ,

ಪಟ್ಟಿ-4 ವಿವಿಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ದಾಖಲಾತಿ			
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪ್ರಕಾರ	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಒಟ್ಟು
ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	364650	313270	677920
ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	358925	304790	663715
ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಥೆ	142836	34055	176891
ರಾಜ್ಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	1301612	1178483	2480095
ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	616970	456641	1073611
ರಾಜ್ಯ ಖಾಸಗಿ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	354302	139561	493863
ರಾಜ್ಯ ಖಾಸಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	15	22	37
ರಾಜ್ಯ ಖಾಸಗಿ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	1499	1344	2843
ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗೀಯ ಕಾಯಿದೆಯ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸಂಸ್ಥೆ	32168	11356	43524
ಡೀಮ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ-ಸರ್ಕಾರಿ ಅನುದಾನಿತ	50911	37225	88136
ಡೀಮ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ-ಖಾಸಗಿ	422058	241986	664044
ಇತರೆ	1856	3414	5270
ಒಟ್ಟು	3647802	2722147	6369949
ಆಧಾರ: AISHE 2014-15 (P) http://mhrd.gov.in/statist			

ಪಟ್ಟಿ-5 ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕೂಲಿ/ಸಂಬಳ

ಶಿಕ್ಷಣಮಟ್ಟ	ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆ (ರೂ ಗಳಲ್ಲಿ)	ನಗರ ಮಹಿಳೆ (ರೂ ಗಳಲ್ಲಿ)
ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	89.31	123.43
ಸಾಕ್ಷರ & ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ	104.27	132.81
ಸೆಕೆಂಡರಿ & ಹೈಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ	179.98	306.96
ಡಿಪ್ಲೊಮಾ & ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್	428.66	391.43
ಪದವಿ & ನಂತರದ ಶಿಕ್ಷಣ	377.85	609.69
ಒಟ್ಟು	201.56	366.15

ಆಧಾರ: ಎನ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಓ 68 ನೇ ಸುತ್ತಿನ ವರದಿ ಸಂಖ್ಯೆ 554

ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 15.44% ಮಹಿಳೆಯರು ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2011 ರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ 20.5% ಆಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ 18.1% ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ 24.3% ಆಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರತಿಫಲ ರಹಿತ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ.

ಮಾರ್ಚ್ 2012 ರ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಂತೆ ಭಾರತದ ಶೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ 17% ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, 22% ಗುಮಾಸ್ತರು, 12% ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಕೇವಲ 18% ಆಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುರುಷರ ಪ್ರಮಾಣ 82% ಆಗಿತ್ತು. ಶೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊಂದಿರುವ ಖಾತೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ 24.18% ಮಾತ್ರವಿದ್ದು, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಜಮಾಯಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಹಣದಲ್ಲಿ 13.22% ರಷ್ಟು ಹಣ ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳೆಯರ

ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಅಸಮಾನತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಆಸ್ತಿಯ ಒಡೆತನದಲ್ಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಶಿಕ್ಷಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಪ್ರಮುಖ ಅಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. 2014 ರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ 65.6% ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದರೆ, 1962 ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 46% ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಹಿಳಾ ಮತದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಸಂಸದೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ 62 ಸಂಸದ್ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಿ-6 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮಹಿಳಾ ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ 75% ದಷ್ಟು ಜನ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ 3 ಜನ ಮಾತ್ರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ (01-04-2014 ರ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಂತೆ) ಭಾರತದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು (7%), ಕರ್ನಾಟಕದ

ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೂವರು (9%) ಮಹಿಳಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿದ್ದರು. ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 551 (90%) ಪುರುಷ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಮತ್ತು 58(10%) ಮಹಿಳಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾಗುವ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಈ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಗುಂಪು 'ಎ' ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರಿತಾದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ-7 ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಗುಂಪು 'ಎ' ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ತಯಾರಿಯಂತೆ ಪದವಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲದೇ, ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಘಟಿಸುವ ಅಪರಾಧಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವಿಧ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿವೆ. ಪಟ್ಟಿ-8 ರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣಮಟ್ಟದ ಮಧ್ಯೆಯಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರಿಷರಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಟ್ಟಿ-9 ರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಾನದಂಡಾಧಾರಿತ 2013 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದ ಆತ್ಮಹತ್ಯಾ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಧಿತವಾಗುವುದೆಂದರೆ, ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು, ಗೃಹಿಣಿಯರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯಿಂದ

ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಸುಧಾರಣೆಯಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಸ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. 1993 ರಲ್ಲಿ ಯುನೆಸ್ಕೋ ಹಾಗೂ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಸಚಿವಾಲಯ ನಡೆಸಿದ 'ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದೆ. * ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲೂ ಅದರಲ್ಲೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಕಡಿಮೆ ಅವಕಾಶಗಳಿರುವುದು. * ನೇಮಕಾತಿ ಹಾಗೂ ಪದೋನ್ನತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ. * ಕುಟುಂಬದವರ ಮನೋವೃತ್ತಿ. * ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಅಡ್ಡಿ-ಆತಂಕಗಳು. * ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕತಾನತೆ. * ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಗತ್ಯ ಪ್ರಮಾಣದ ನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನುಗಳ

ಪಟ್ಟಿ - 6 16ನೇ ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯೆಯರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ		
ಶಿಕ್ಷಣಮಟ್ಟ	ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯೆಯರು	
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರತಿಶತ
ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಟ್/ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಕೋರ್ಸ್/ಇತರೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	3	5
ಮೆಟ್ರಿಕ್, ಇಂಟರ್/ಹೈಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ, ಡಿಪ್ಲೋಮಾ	13	21
ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ	1	2
ತಾಂತ್ರಿಕ/ವೃತ್ತಿಪರ ಪದವಿ & ತತ್ಸಮಾನ	18	29
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ	27	44
ಪಿಎಚ್‌ಡಿ	0	0

ಆಧಾರ: Lok Sabha Secretariat <http://mospi.nic.in/mospi_new/upload/man_and_women/Chapter%205.pdf>

ಕೊರತೆ. ಈ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಲಾದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಾಗ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಗರ-ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಉನ್ನತ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪಟ್ಟಿ-7 ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಗುಂಪು 'ಎ' ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು

ಸೇವೆ	ವರ್ಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಒಟ್ಟು	ಮಹಿಳೆ (%)
ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ	2012	641	3891	4352	14
ಭಾರತೀಯ ಆಡಿಟ್ & ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ	2012	160	506	666	24
ಭಾರತೀಯ ಕಸ್ಪವ್ಸ್ & ಕೇಂದ್ರ ಅಬಕಾರಿ ಸೇವೆ	ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ				
ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆ	2014	139	320	459	30
ಭಾರತೀಯ ವಿದೇಶಾಂಗ ಸೇವೆ	2014	149	628	777	19
ಭಾರತೀಯ ಅರಣ್ಯ ಸೇವೆ	2010	21	53	74	28
ಭಾರತೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಸೇವೆ	2013	89	317	406	22
ಭಾರತೀಯ ಪೊಲೀಸ್ ಸೇವೆ	ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ				
ಭಾರತೀಯ ಅಂಚೆ ಸೇವೆ	2014	93	336	429	22
ಭಾರತೀಯ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆ	2014	ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ			
ಭಾರತೀಯ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸೇವೆ	2012	115	643	758	15
ಭಾರತೀಯ ವ್ಯವಹಾರ ಸೇವೆ	2014	16	120	136	12
ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಚಿವಾಲಯ ಸೇವೆ	ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ				

ಆಧಾರ: <http://mospi.nic.in/mospi_new/upload/man_and_women/Chapter%205.pdf>

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಶೌಚಾಲಯಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಕೊಠಡಿ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಿತಿ ಆಕರ್ಷಕ ಶಿಷ್ಯವೇತನ, ವೃತ್ತಿಪರ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ, ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತನ್ನೂಲಕ ಅವರು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾಗಲೂ ಇವು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ, ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸಹಾಯ-ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಅನುದಾನಿತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಪಾವತಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿ ಸದರಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅನುದಾನಿತ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಹಿಂಬರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೂ ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿಯಿದ್ದು, ಅವರಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ

ಪಟ್ಟಿ-8 : ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ (2013 ರ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ವಯ)			
ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಂತ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಒಟ್ಟು
ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	9425	15579	25004
ಪ್ರಾಥಮಿಕ	10322	19502	29824
ಮಾಧ್ಯಮಿಕ	10095	21679	31774
ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಟ್/ಸೆಕಂಡರಿ	8180	19416	27596
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	4305	9544	13849
ಡಿಪ್ಲೋಮಾ	452	1204	1656
ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ	1270	3110	4380
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು	207	509	716
ಒಟ್ಟು	44256	90543	134799

ಆಧಾರ: ಅಪಘಾತ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳಿಂದಾಗುವ ಮರಣ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಪರಾಧ ದಾಖಲಾತಿ ಬ್ಯೂರೋ, ಗೃಹ ಸಚಿವಾಲಯ <http://mospi.nic.in/mospi_new/upload/man_and_women/Chapter%206.pdf>

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಆಗಸ್ಟ್ 2003ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ರೂಸಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗಾಗಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸ್ನೇಹಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ನಾತಕ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣದೊಂದಿಗೆ ಮೈದು ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ; ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಿವೆ.

ಆಪ್ತ ಸಲಹಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ವಿರೋಧಿ ಕೋಶಗಳು, ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತುಂಬಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಫಲಗೊಂಡು ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕಗೊಂಡರೆ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಾಂತಿ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಬಹುದು ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಬಹುದು. □

ಪಟ್ಟಿ-9 : ವಿವಿಧ ಮಾನದಂಡಾಧಾರಿತ 2013 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದ ಆತ್ಮಹತ್ಯಾ ಪ್ರಕರಣಗಳು			
ಮಾನದಂಡ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಒಟ್ಟು
ಗೃಹಿಣಿ	22742		22742
ಸೇವೆ	2349	14357	16706
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ	3789	4634	8423
ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು	1497	8271	9768
ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು	6901	44333	51234
ನಿವೃತ್ತರು	201	916	1117
- ಇತರೆ	6777	18032	24809
ಒಟ್ಟು	44256	90543	134799

ಆಧಾರ:<http://mospi.nic.in/mospi_new/upload/man_and_women/Chapter%206.pdf>

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಬೆಂಬಲ

* ಲೀನಾ ಜಗದೀಶ್

ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ನೀಡುವ
ಒಟ್ಟು ಶ್ರಾಲ್ಯದಲ್ಲ
ಕಲ್ಪಿತ್ಯ ರ ಪ್ರತಿಶತ
ಮಹಿಳಾ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ
ಫೇರಬೇಕು
ಎಂಬ
ಭಾರತೀಯ ಲಿಸ್ತರ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್
ಲಿಯಮವನ್ನೂ ಮೀರಿ
ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್
ಇಂದು
14.24 ಪ್ರತಿಶತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ
ಶ್ರಾಲ್ಯಲಭ್ಯವನ್ನೂ ನೀಡಿ
ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ 'ಅಬಲೆ' ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಿಳೆ, ಕಾಲಚಕ್ರ ಉರುಳಿದಂತೆ 'ಸಬಲೆ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು 'ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ತನ್ನ ಸ್ವ-ಪ್ರಯತ್ನದ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬೆಂಬಲದಿಂದ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಇಂದು ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕಂದೇ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ತಮ್ಮನೀತಿ ನಿಯಮಗಳ ಒಂದು ಅಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸುವ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀ ಅಮೈಂಬಳ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಪೈಯವರು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ದೀನದಲಿತರ ಹಾಗೂ ಬಡವರ ನೋವು ನಿವಾರಿಸುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಇತರ ಧ್ಯೇಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮೂಲಕ ನೆರವು ನೀಡಿದರು. ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಗೊಂಡಿದ್ದು 1906 ರಲ್ಲಿ. ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ, 1898 ರಲ್ಲಿಯೇ ಪೈಯವರು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಂದೇ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದರು. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಶಾಲೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ಇವರು ಆರಂಭಿಸಿದ 'ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್' ಇಂದು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತು, ದೀನರಿಗೆ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ತಂಪಾದ ನೆರಳನ್ನು

ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕು ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆಯಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ, ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ಇಂದು ದೇಶದ ಇತರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ತನ್ನ ಆರಂಭವನ್ನು 1988 ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರ' ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವೃತ್ತ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ವಿಭಾಗ ಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಛಾಪನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಸ್ವ-ಉದ್ಯಮಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು, ಮಾಹಿತಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು, ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಶಾಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಒದಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು ಇವು ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು. ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಡ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ' ಹಾಗೂ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣ'ಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ವಿಭಾಗಗಳು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಇತರ

* ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ವಿಭಾಗ, ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಪ್ರಧಾನ ಕಚೇರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು. Email : hoced@canarabank.com

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉಚಿತ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. 2015-16 ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ತನ್ನ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ವಿಭಾಗದ ಮೂಲಕ 382 ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಸುಮಾರು 32217 ಉದ್ಯಮಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 171 ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿಗಳು, 90 ಮಾಹಿತಿ ಶಿಬಿರಗಳು, 49 ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು ಮತ್ತು 52 ಕೆನರಾ ಉತ್ಪನ್ನ ಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವ 733 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕೌನ್ಸೆಲಿಂಗ್ ನೀಡಿದೆ. ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ 4469 ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕು 744 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರು ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ತರಬೇತಿಗಳು

ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ತನ್ನ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬ್ಯಾಂಕು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಿರುವ 65 ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸುಮಾರು 3.40 ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಿಸಲು ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ 70 ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಯಶಸ್ಸಿನ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಮನಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಹಾರೋಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೋಸ್ಕರ ಎಂದೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು 26 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ತೆರೆದು ಇದುವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 20 ಸಾವಿರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ತಯಾರಿಸಿದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆನರಾ

ವಾಹಿನಿ ಎಂಬ ಚಲಿಸುವ ಮಾರಾಟ ಮಳಿಗೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆರಂಭಿಸಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ 7.35 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ ಈ ಕೆನರಾ ವಾಹಿನಿ ಈ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಈ ವರ್ಷ ಇಂತಹ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಕೆನರಾ ವಾಹಿನಿಗಳನ್ನು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಾದ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಅಲಿಗಫ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಕೇರಳದ ತ್ರಿಶೂರ್ ಹಾಗೂ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪುದುಪುದೂರ್ ಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕು 2 ವಿಶೇಷ ಮಹಿಳಾ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಚೆನ್ನೈಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ 19 ಲಘು ಹಣಕಾಸಿನ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಚಿಕ್ಕ ಹಾಗೂ ಲಘು ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ, ನಿರಾಳವಾಗಿ ದೊರಕುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ನೀಡುವ ಒಟ್ಟು ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 5 ಪ್ರತಿಶತ ಮಹಿಳಾ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರಿ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇಂದು 14.24 ಪ್ರತಿಶತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಒಟ್ಟು 28 ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಸುಮಾರು 42,871 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳ ಮಹಾಪೂರ

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಅರ್ಹತೆ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ರಿಯಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ಶೇಕಡ 0.5 ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿಯನ್ನು ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕು ಘೋಷಿಸಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆಂದೇ 'ಎಂ. ಎಸ್. ಇ. ವಿಜೇತ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕು ರೂಪಿಸಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಬಡ್ಡಿ ಯಲ್ಲಿ

ರಿಯಾಯಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೀಡುವ ತರಬೇತಿಗಳು, ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡ ಯಶಸ್ವಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ದಿನದ ಸವಿ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿ ಎಂಬ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಫೋಷಿಸಿ 3 ರಿಂದ 7 ಯಶಸ್ವಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ನಗದು ಬಹುಮಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸೇವಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಡಿ ಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಬಾಲಕಿಯರ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಇಂದು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕು ತನ್ನ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ 26 ಅಗ್ರಣಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ.

ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗದ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಕೆನರಾ ವಿದ್ಯಾಜ್ಯೋತಿ ಎಂಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಂಕು ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕು ನೀಡುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಸಿ.ಎಸ್.ಆರ್ ವರ್ಲ್ಡ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅವಾರ್ಡ್ ಎಂಬ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣದ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಾದ ಗೋಲ್ಡನ್ ಪೀಕಾಕ್ ಅವಾರ್ಡ್ ಫಾರ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ರೆಸ್ಪಾನ್ಸಿಬಿಲಿಟಿನ ಬೆಸ್ಟ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅವಾರ್ಡ್, ಗ್ರೀನ್-ಟೆಕ್ ಸಿ.ಎಸ್.ಆರ್ ಅವಾರ್ಡ್, ಪಂಡಿತ್ ಮದನ್ ಮೋಹನ್ ಮಾಳವೀಯ ಗೋಲ್ಡ್ ಅವಾರ್ಡ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ದೊರಕಿರುವುದು ಬ್ಯಾಂಕು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಅಮೋಘ ಸೇವೆಗೆ ಸಂದ ಗೌರವವಾಗಿದೆ. □

ದಲಿ ಮೂಡಿಸುವ ದರತಿಯರು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು
ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ
ತಾವೂ ಮುಂದಡಿಯಲು ಮತ್ತು
ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳಾದ
ಟ್ರಾಕ್ಟರ್, ಲಿಂಫರಣಾ ಯಂತ್ರಗಳ
ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಕಆತು
ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ
ತಾವೇ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ
ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ನೂತನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ
ಪ್ರಕಾಶನದೊಂದಿಗೆ
ಉಳುವೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ
ಮೊದಲೊಂದು
ಎಲ್ಲ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ
ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗೆ
ಪ್ರತಿಪಾದವಾಗಿ
ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ಜೀವವನ್ನು ಒಡಲಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವಂತಹ ಅದ್ಭುತವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಮಹಿಳೆಗೆ ಸಹನೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಮಾತೃ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ, ಆರೈಕೆಯ ಗುಣಗಳು ಅವಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಂದಂತಹ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹೊರಗಡೆ ದುಡಿಯಲು ತಾನೂ ಶಕ್ತಳು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ತಾನು ಮೇಲು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಸೊಪ್ಪಿಲ್ಲ ಬಸವಣ್ಣ ಬರೆಯದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯದಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಲು ಸೇರಿಸಿ ಮಹಿಳೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡದ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶದವರೆಗೆ, ಕ್ರೀಡೆ, ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಸೃಜನಶೀಲತೆವರೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಾ ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ದುಡಿದು ಸಂಸಾರದದಾರಿ ಸುಗಮವಾಗುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಬುತ್ತಿ ಒಯ್ಯಲು ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯು ಇಂದು ಸಂಸಾರದ ಬೆನ್ನಲು ಬಾಗಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಸಂಸಾರದ ನೊಗವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಹೊತ್ತಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹದ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವುದರವರೆಗೆ ಕಟಾವಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಾರಾಟದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆ ಪುರುಷನ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ.

ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿದ್ದು ಇಂದು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿಪೂರಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ, ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಬೀಜ ತಳಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಶೇಖರಣೆ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಉಪ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲರಾಗುವಲ್ಲಿ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅನೇಕ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ಕೃಷಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಯುವಕರು ಪಟ್ಟಣಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಎಷ್ಟು ದುಡ್ಡುಕೊಟ್ಟರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆ ಅಥವಾರೋಗದ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಚಿತ್ರಣವೂ ಇಂದು ಬದಲಾಗಿದೆ. ಬೆಳಗಾನ ಎದ್ದರ ಯಾರನ್ನ ನೆನೆಯಲಿ ಎಳ್ಳು ಜೀರಿಗೆ ಬೆಳೆವ ಭೂತಾಯ್ನಿ, ಎಳ್ಳು ಜೀರಿಗೆ ಬೆಳೆವ ಭೂತಾಯ್ನಿ ಎದ್ದೊಂದು ಘಳಿಗೆ ನೆನದೇನ ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಕೇವಲ

* ಕೃಷಿ ಸಂವನಹಕಾರರು. E-mail : mediapulse2006@gmail.com

ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜವು ಕೈಗೆಟುಕದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಇದನ್ನರಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ತಾವೂ ಮುಂದಡಿಯಿಡುತ್ತಾ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್, ಸಿಂಪರಣಾ ಯಂತ್ರಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಕಲಿತು ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೂತನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವುದು, ನೀರು ಹಾಯಿಸುವುದು, ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು, ಸಿಂಪರಣೆ, ಒಕ್ಕಣೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಸಹ ಇಂದು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಕೀಳುವುದು, ಅಡಿಕೆ ಸುಲಿಯುವುದು, ಜೇನು ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಹೀಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ನಂಟು ಇಂದಿನದಲ್ಲ, ಮಹಿಳೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪಶುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕೂಡು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ನಾಲ್ಕೈದಾದರೂ ದನಕರುಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಕೇವಲ ಕುಟುಂಬಕ್ಕಾಗಿ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಳೆ ಇಂದು ಅದನ್ನು ಒಂದು ಉದ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಪುಟ್ಟಡೈರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಾರಿಗೆಯ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದವರು

ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆ, ಖೋವಾ, ಪೇಡಾ, ಪನೀರ್ ಹೀಗೆ ಹಾಲಿನ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆಡು ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಜೇನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಕೈಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೇ ತಾವೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲರಾಗುತ್ತಿದ್ದು ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲೂ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಾಗಿದ್ದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸದೇ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಹಾಗೂ ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ ಘಟಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಇಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಆದಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಿಳೆ ಕೃಷಿ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಚಿಕ್ಕಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಐಟಿ ಬಿಟಿಯವರಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳ ಬೀಜಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಲ್ಲಿ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ಇಂದು ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳ ಬೀಜ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಬೀಜಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಕುರಿತು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು ತಾವೇ ಮನೆ ಮನೆಗೆ

ಹೋಗಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕೈ ಜೋಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ತರವಾದುದು. ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನವಣೆ, ಸಜ್ಜೆ ಮುಂತಾದ ತೃಣ ಧಾನ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದು ಪಟ್ಟಣದ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ರೈತರು ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಹೋದರೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ವೆಚ್ಚವೇ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೇ ಪಟ್ಟಣದ ಜನರಿಗೆ ಅದರ ಉಪಯೋಗವೂ ತಿಳಿಯದು. ಇದನ್ನರಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನವಣೆ, ರಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಜ್ಜೆಯ ಬಿಸ್ಕೆಟ್, ಶಾವಿಗೆ, ಜೋಳದ ಖಡಕ್‌ರೊಟ್ಟಿ, ಶೇಂಗಾ ಹಿಂಡಿ, ಅಗಸಿ ಹಿಂಡಿ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಗಳು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಗೃಹ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಉಚಿತ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ಬೇಕರಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಕುರಿತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸೀಮಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಬಲರಾಗುವಲ್ಲಿ ದಾಪುಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತ ಎಲೆಮರೆಯ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ. □

ದಾಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿದಾಡಿ ಹೋರಾಡಿದ ಕಚ್ಚಿದೆಯ ಮಾನಿನಿಯರು

ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ವೀರವನಿತೆಯರು ಅನೇಕ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಕಿರುಪರಿಚಯ - ಸ್ಮರಣೆ - ಮುಂದಿದೆ

ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ (1778-1829) :
ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ

ವಿರುದ್ಧ ಮೊದಲು ಸೊಲ್ಲೆತ್ತಿದ ವೀರ ಮಹಿಳೆ. ಮೊದಲನೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ 1857 ಕ್ಕಿಂತ ಸುಮಾರು 56 ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲೆ, ದಾಸ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಕಹಳೆಯೊಡನೆ ಕನ್ನಡತಿ. ಬೆಳಗಾವಿ ಸಮೀಪದ ಕಾಕತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿವರಸೆ, ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ, ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ಯುದ್ಧ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಚಾಣಾಕ್ಷಮತಿ. ದೇಸಾಯಿ ಮನೆತನದ ರಾಜಾಮಲ್ಲಸರ್ಜನೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ 1824ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದ. ಆಗ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಬಲಗೈ ಬಂಟಿ ಸಂಗೊಳ್ಳಿರಾಯಣ್ಣನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಬೈಲುಹೊಂಗಲದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಾಗಿರಬೇಕಾಯಿತು. 21 ಫೆಬ್ರವರಿ 1829 ರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಇನ್ನಿಲ್ಲವಾದಳು. ಆಕೆಯ, ಕೆಚ್ಚು, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಛಲ ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಇಂದಿಗೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾಗಿವೆ.

ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ತನು ಮನ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಮಾಬಾಯಿ ಕುಂದಾಪುರ್, ಬಳ್ಳಾರಿ

ಸಿದ್ದಮ್ಮ, ಟಿ ಸುನಂದಮ್ಮ, ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ನಾಗಮ್ಮ ಪಾಟೀಲ್, ಕೃಷ್ಣಾಬಾಯಿ ಪಂಜೀಕರ್, ಸುಬ್ಬವ್ವ ಜೋಯಿಸ್, ಯಶೋಧರಮ್ಮ ದಾಸಪ್ಪ, ಪದ್ಮಾವತಿ ಬಿದರಿ, ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ, ಸೀತಾಬಾಯಿ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಶಕುಂತಲಾ ಕುರ್ತಕೋಟಿ..... ಇವರೆಲ್ಲ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯರು.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದೆಯೇ?

ಸುಚೇತಾಕೃಪಲಾನಿ: 1908ರಲ್ಲಿ ಅಂಬಾಲಾದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇವರು ಲಾಹೋರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿ, ನಂತರ ದೆಹಲಿ

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದರು. 1932 ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗೆ ಧುಮುಕಿ 1939ರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅವರ ದೇಶಸೇವೆ

ಭಾವ ಗುರುತಿಸಿದ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು 1940ರಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡರು. 1942-43ರಲ್ಲಿ ಭೂಗತರಾಗಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಹಿಳಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಸಂಸ್ಥಾಪಕಿಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ 1942ರಲ್ಲಿ ಭೂಗತ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರ ಪಡೆ ರೂಪಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕವಾಯಿತು, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೆಲಸ, ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಸ್ವಯಂ ರಕ್ಷಣೆಯ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದರು. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ 1944ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು.

1945ರಲ್ಲಿ ಜೈಲಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದ ನಂತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ನಂತರ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳಾ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎನ್ನುವ ಹೆಮ್ಮೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಕಲ್ಪನಾ ದತ್ತ : ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿ, ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಲ್ಪನಾ ದತ್ತರವರು ಓದುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕತ್ತಿ,

ದಾಂಡು ವರಸೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು. 1929ರಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಾರಿಗಳ ಜೊತೆ ಒಡನಾಟ ಆರಂಭವಾಯಿತು. 1932ರಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದೃಢವಾಗಿ ದೃಢರಾಗಿ.

ಪುರುಷರಂತೆಯೇ ದಿರಿಸು ತೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಜಾಡು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡದಂತೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿತ್ತಗಾಂಗ್ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಕೋಶ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದರೂ, 1942ರಲ್ಲಿ ಜೈಲಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದರು.

ರಾಣಿ ಗೃದಿನಲ್ಯ : ನಾಗಾಲಾಂಡಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರಾಣಿ

ಗೃದಿನಲ್ಯ ತಮ್ಮ 13ರ ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರ ಸಾರಿದರು. ಅವರ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ನೇಣು

ಹಾಕಿದಾಗ ಅವರು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕೇ ನಾಗಾ ಸೈನಿಕರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಗೆರಿಲ್ಲಾ ಯುದ್ಧ ನಡೆಸಿದರು. 1932ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ನಂತರ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದರು. 30 ವರ್ಷಗಳ ಸಜೆ ನಂತರ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆದರು. ಅವರಿಗೆ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೀತಿಲತಾ ವಾಡೇದರ್ : 1911ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಪ್ರೀತಿಲತಾ ಸಕ್ರಿಯ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿ, 1932 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 24 ರಂದು ಚಿತ್ತಗಾಂಗ್

ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಪಿಸ್ತೂಲು, ಬಾಂಬ್ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದ್ದ ಧೀಮಂತ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿ. □

**70ನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನೋತ್ಸವ ಭಾಷಣದ ಆಯ್ದು ಅವತರಣಿಕೆ
ಮಹಿಳಾ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ ಕುರಿತ ಪ್ರಧಾನಿ ನುಡಿ**

- * ಸರ್ಕಾರ ಮಹಿಳಾ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ, ಮಹಿಳಾ ಆರೋಗ್ಯ, ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಡತನ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭೌತಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.
- * ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ 'ಬೇಟಿ ಬಚಾವೊ, ಬೇಟಿ ಪಠಾವೊ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಮಾಜದ ಸಹಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆ.
- * ಮೂರೂವರೆ ಕೋಟಿಗೂ ಅಧಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಮುದ್ರಾ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರು, ಈ ಪೈಕಿ ಸುಮಾರು ಶೇ. 80 ರಷ್ಟು ಜನರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಇದರಲ್ಲೂ ಕೂಡಾ ಶೇ. 80 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇವರ ಕೊಡುಗೆಗಾಗಿ ಆಶಯ ವ್ಯಕ್ತ.
- * ಮಹಿಳೆಗೆ 26 ವಾರಗಳವರೆಗೆ ಬಾಣಂತಿ ರಜೆ : ಆ ಮೂಲಕ, ಶಿಶುವಿನ ಪಾಲನೆಗೆ ಅವಕಾಶ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಥಾನಕದಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ.
- * ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನೂಲು ಎಳೆ, ನೂಲು ಉಂಡೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನೀಡುವ ವೇತನ ರೂ. 100 ರಿಂದ 190ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಳ; ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನ.
- * ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ನೇಕಾರರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮೀಟರ್ ನೇಯ್ಗೆಗೆ 50 ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚು ವೇತನ, ಈ ಮೊತ್ತ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೆ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಡೀಲರ್ ಹೋಗದೆ, ನೇಕಾರರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ, ಆಧಾರ್ ಮೂಲಕ ಜಮಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.
- * ಸುಕನ್ಯಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾದಾಗ ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ.
- * "ಇಂದ್ರ ಧನುಷ್ ಟೀಕಾಕರಣ ಯೋಜನೆ" ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸದೃಢೀಕರಣ.
- * ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಸಂಪರ್ಕ ಒದಗಿಸಲು ಯೋಜನೆ ಆರಂಭ.
- * ಉಜ್ವಲಾ ಯೋಜನೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಬೆಂಕಿ ಹೋಗಿ ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 5 ಕೋಟಿ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅನಿಲ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಗುರಿ ಇದೆ. ಕಳೆದ ನೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 50 ಲಕ್ಷ ಅನಿಲ ಸಂಪರ್ಕ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.